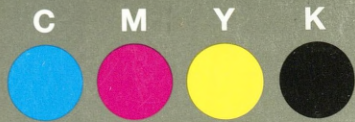
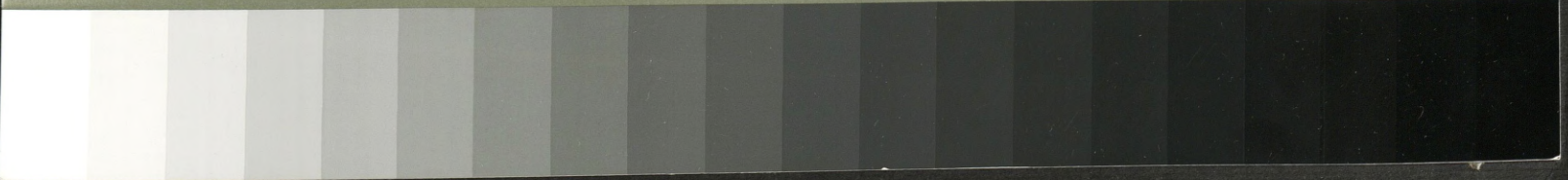

Grey Scale #13

DANES
PICTA
COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

55

43 48

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
IM. GEN. BRONI K. SWIERCZEWSKIEGO

SS DZYTEK
KRAJOWY

TAJNE

Egz. Nr 6

ZESZYT TAKTYCZNY
3(10)

036828

WARSZAWA ARCHIWUM

Marzec 1966

BIOTSKI SZKOLENIA
WARSZAWA
Al. 1939. broni K. Swierczewskiego

36929

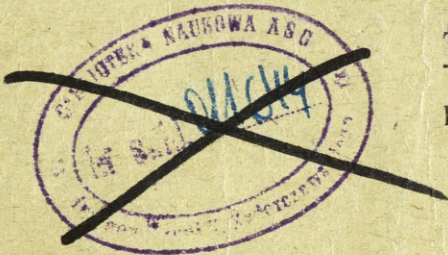
50 str

55

43 10 42

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
IM. GEN. BRONI K. ŚWIERCZEWSKIEGO

~~SS SZYTKU~~
~~szkoleniowy~~
~~T A I N I~~

Egz. Nr 6

ZESZYT TAKTYCZNY
3(10)

036828

WARSZAWA ARCHIWUM

Marzec 1966

BIBLIOTEKI SZKOLENIO
WARSZAWA
ak. gen. broni K. Świerczewski

036929

50 str

WYKAZ ZAUWAŻONYCH BŁĘDÓW

Str.	Wiersz		J e s t	P o w i n n o b y ć
	od góry	od dołu		
33	16		ewakuacji	ewakuację
35	tabela-4		hb 122 mm	bh 122 mm
	pozycja			
38		4	WAT	WPT

Kierownictwo Szt. Gen.
Zat. Nr 1 do pisma 03924

2

Prot. pniekl. 12657

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
IM. GEN. BRONI K. SWIERCZEWSKIEGO

DO WYTRU
SLUZHOBNO

~~TAJNE~~

Egz. Nr 6

ZESZYT TAKTYCZNY

3(10)

W A R S Z A W A

Marzec 1966

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWE
SZTABU GENERALNEGO

36929

Materiał do niniejszego Zeszytu opracowali:

Część pierwszą: ppłk dr Adolf BAK, ppłk dypl. Jan GRZELECKI, ppłk dypl. Bronisław PIŁAWSKI, ppłk dr Czesław WALCZAK, mjr dypl. Józef KIEŁB, mjr dypl. Longin MUCHA, mjr dypl. Jerzy SZYMCZAK.

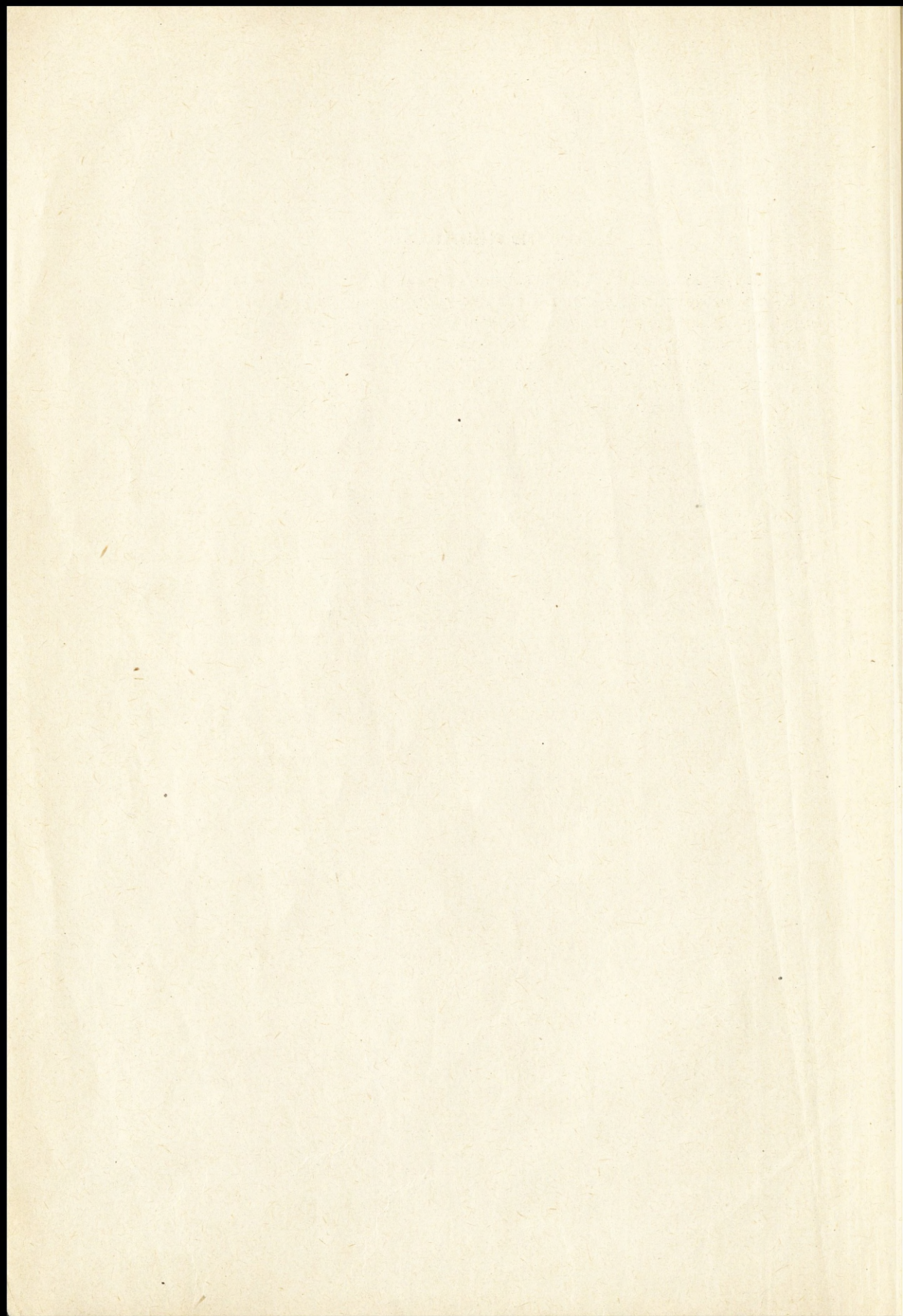
Część drugą: płk dypl. Antoni WAJDA, ppłk dypl. Henryk JAGLIŃSKI.

OD REDAKCJI

W niniejszym „Zeszycie” zamieszczamy po raz pierwszy ćwiczenie z dziedziny OTK. To nasze pierwsze ćwiczenie dotyczy wysokiego szczebla dowodzenia OTK oraz stosunkowo trudnej operacji okręgu wojskowego, prowadzonej w skomplikowanej sytuacji wytworzonej w pierwszych godzinach wojny.

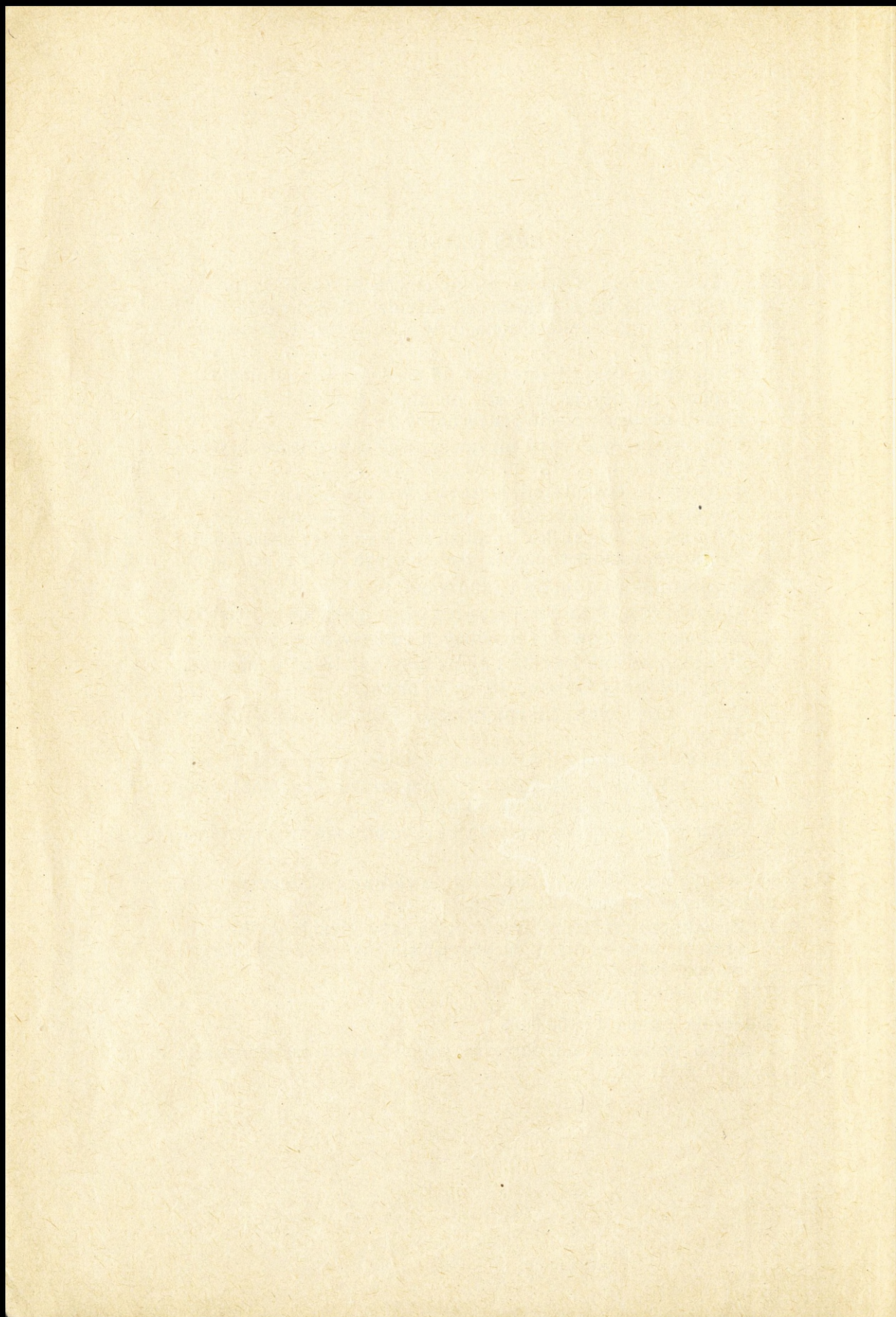
Niemniej jednak uważamy, że do rozwiązania ćwiczenia może przystąpić każdy oficer zarówno z wojsk OTK, jak i wojsk operacyjnych po zapoznaniu się z podstawowymi zasadami obrony terytorium kraju i strukturą tej obrony. Oficerowie wojsk operacyjnych powinni bowiem poznać problematykę OTK w nie mniejszym stopniu niż oficerowie wojsk OTK. Zapoznanie wojsk operacyjnych z tą problematyką jest konieczne chociażby z tego względu, że wojska operacyjne żywotnie będą zainteresowane warunkami przemarszu do rejonów wyjściowych niejednokrotnie znacznie oddalonych od ich garnizonów okresu pokojowego. Dla oficerów niższych szczebli dowodzenia niniejsze ćwiczenie OTK może stanowić materiał informacyjny.

Materiałem tym zapoczątkowujemy cykl ćwiczeń z zakresu OTK. W dalszych numerach „Zeszytu” zamieścimy zadania dotyczące działania brygad wojsk wewnętrznych i wojsk terytorialnych, a także wojsk operacyjnych w walce z desantami i dywersją nieprzyjaciela.

SPIS TREŚCI

	Str.
Część pierwsza: Obrona pułku zmechanizowanego w warunkach użycia broni masowego rażenia. (Rozwiązanie zadania taktycznego zamieszczonego w „Zeszytach Taktycznym” nr 2/8 (1966 r.)	
1. Propozycja decyzji dowódcy 16 pz i jej uzasadnienie	7
2. Propozycje użycia artylerii do ognia pośredniego i organizacji obrony przeciwpancernej w 16 pz	13
3. Propozycje organizacji inżynierskiego zabezpieczenia obrony 16 pz	18
4. Propozycje organizacji łączności w obronie 16 pz	23
5. Propozycje zabezpieczenia chemicznego obrony 16 pz	29
6. Propozycja decyzji kwatermistrza 16 pz i jej uzasadnienie	32
7. Propozycje zabezpieczenia technicznego 16 pz w obronie	36
Załączniki (szkice z mapy 1 : 100 000):	
1. Decyzja dcy 16 pz dotycząca organizacji obrony o 10.00 6.8.	
2. Schemat usytuowania możliwych rubieży obrony 16 pz.	
3. Przegrupowanie i system ognia artylerii 16 pz w obronie.	
4. Plan działania OPpanc 16 pz w obronie.	
5. Szkic propozycji inżynierskiego zabezpieczenia obrony 16 pz.	
6. Schemat organizacji łączności radiowej w obronie 16 pz.	
7. Schemat organizacji łączności przewodowej, radioliniowej i środkami ruchomymi w obronie 16 pz.	
8. Szkic propozycji zabezpieczenia chemicznego 16 pz w obronie.	
Część druga: Walka z desantem powietrznym nieprzyjaciela na obszarze okręgu wojskowego	
1. Zasadnicze problemy organizacji i prowadzenia walki z desantem powietrznym nieprzyjaciela na obszarze okręgu wojskowego	39
2. Założenie ogólne	46
Załącznik (mapa 1 : 100 000).	
1. Mapa położenia na obszarze województwa szczecińskiego na 5.00 3.11.	

Część pierwsza

OBRONA PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO W WARUNKACH UŻYCIA BRONI MASOWEGO RAŻENIA

(Rozwiązanie zadania taktycznego zamieszczonego w Z.T. nr 2/8 (1966))

1. Propozycja decyzji dowódcy 16 pz i jej uzasadnienie (załącznik nr 1 i 2)

W Zeszycie Taktycznym nr 2/8 zostały opracowane założenia wyjściowe do zadania taktycznego polegającego na wypracowaniu decyzji do obrony w roli dowódcy 16 pz. Niniejszy zeszyt obejmuje jeden z możliwych wariantów tej decyzji oraz uzasadnienie jej podstawowych elementów.

A. DECYZJA DOWÓDCY 16 pz

Z posiadanych wiadomości wynika, że przed frontem 6 DZ znajdują się główne siły 1 i 2 DZ (3 KA) nieprzyjaciela, które w godzinach rannych 6.8 wykonały atak na oba skrzydła dywizji. Przeciwnik dąży prawdopodobnie do rozbicia pułków pierwszego rzutu 6 DZ w rejonie na zachód i południe ŁOBEZ (4649), a następnie rozwinięcia natarcia.

W pasie działania 16 pz naciera 11 BZ (2 DZ) nieprzyjaciela, która po przegrupowaniu swoich sił ma możliwość odcięcia pierwszego rzutu pułku i okrążenia go w rejonie na zachód jez. DŁUSKO (2832). Drugi rzut tej dywizji może wejść do walki za około 2,5—3 godz. na kierunku: CHOCIWEL (2622), płd WĘGORZYNO (3436), ZAGÓZD (3848) lub DOBRZANY (1428), PGR RÓWNO (2842), DRAWSKO POMORSKIE. Liczę się z tym, że 2 DZ nieprzyjaciela wykona główne uderzenie w kierunku: MARIANOWO (1616), płd WĘGORZYNO, ZAGOZD.

Biorąc pod uwagę postawione mi zadanie przejścia do obrony (celem niedopuszczenia do przerwania się nieprzyjaciela w kierunku DŁUGIE (2226), ZAGOZD) oraz wytworzoną sytuację, zamierzam wycofać główne siły pułku z rejonu zach jez. DŁUSKO i zorganizować obronę na rubieży: CIESZYNO (3228), PGR RYBIONEK (2438), ZIEMSKO (2646), skupiając główny wysiłek w rejonie: CIESZYNO, ORZECZY (2634), PRZYTON (3440). Ugrupowanie pułku — w dwa rzuty.

W związku z tym:

- 2/16 pz wykona kontratak w kierunku: wzg. 179.8 (2632), BIAŁA (2028) celem zahamowania natarcia części sił 11 BZ nieprzyjaciela i umożliwienia w ten sposób wycofania się 1 i 3/16 pz na podaną

wyżej rubież obrony. Z kolei pod ich osłoną przejdzie do drugiego rzutu pułku w rejon wsch PRZYTOŃ (3440) w gotowości do wykonania kontrataków na kierunkach:

- a) RUNOWO POMORSKIE (3634), WINNIKI (3232), wzg. 169.4 (2834);
- b) GOSCISŁAW (3240), PODLIPO (3036), CIESZYNO (3228);
- c) WIEWIECKO (3242), PGR RYBIONEK (2438) lub obsadzenia drugiej pozycji na odcinku: WĘGORZYNO (wył.) jez. BRZEŹNIA (3444);
- 1/16 pz wycofa się z lasu na wsch CHOCIWEL (2622) i przejdzie do obrony rejonu: (wył.) jez. WOŚWIN (3228), (wył.) jez. DŁUSKO (2832), WINNIKI (3232);
- 3/16 pz jedną kompanią zorganizuje punkt oporu między jez. DŁUSKO i jez. INSKO (2434). Pozostałe siły wycofuje w rejon KOL. STORKOWO (2840) i trzyma w gotowości do obsadzenia nimi przemyków między jeziorami na odcinku: PGR RYBIONEK, STUDNICA (2442) lub wykonania kontrataku w kierunku: KOL. STORKOWO, WIERZCHUCICE (2636), wzg. 169.4 (2834);
- bcz przydzielić kompaniami do poszczególnych bpoz;
- pozostałe zagadnienia decyzji — patrz rozwiązania rodzajów wojsk i służb;
- SD — las (3238b).

Uwaga: Decyzja dowódcy pułku przedstawiona jest graficznie na szkicu (załącznik nr 1 do cz. I).

B. UZASADNIENIE DECYZJI

Pomyślne wykonanie zadania przez 16 pz zależy przede wszystkim od właściwego wyboru rejonu obrony i sprawnego zorganizowania w nim walki obronnej. Toteż podstawę decyzji dowódcy 16 pz stanowi wybór rubieży obrony i związana z tym konieczność wycofania pododdziałów z dotychczasowych pozycji, wybór rejonu głównego wysiłku obrony oraz ustalenie ugrupowania pułku. Rozpatrzmy więc te zagadnienia w przedstawionej kolejności.

a) Rubież obrony

Na wybór rubieży obrony wpływa przede wszystkim sytuacja bojowa, w jakiej znalazł się pułk o 10.00 6.8, oraz charakter terenu. Jeżeli chodzi o teren, to ze względu na jego właściwości, dogodnymi rubieżami do obrony w rejonie działań pułku są (patrz załącznik 2 do cz. I):

- północ WIELEŃ POMORSKI (3026), CHOCIWEL (2622), wzg. 130.2 (2028), zachodni skraj lasu (1632);
- wschodni brzeg jez. WOŚWIN, jez. DŁUSKO, INSKO (2436), wzgórze zachód CIEMNIK (1836);
- wschodni brzeg jez. WOŚWIN, jez. DŁUSKO, PGR RYBIONEK (2438), ZIEMSKO.

Inne rubieże nie mogą być brane pod uwagę ze względu na niemożliwość ich opanowania lub niecelowość odchodzenia na nie.

Pierwsza rubież jest dogodna przede wszystkim dlatego, że na około 24 km szerokości prawie 15 km przypada na lasy i jez. CHOCIWEL, a więc na rejon, dla których osłony można wyznaczyć tylko niewielką ilość sił; pozwala to skupić pozostałe pododdziały pułku w pasie szerokości około 9 km. Poza tym jej usytuowanie umożliwia w razie konieczności stawianie oporu w głębi w sprzyjających warunkach terenowych, co dla trwałości obrony i wykonania otrzymanego zadania posiada duże znaczenie.

Uwzględniając jednak sytuację taktyczną, wydaje się, że pułk nie powinien dążyć do organizacji obrony na tej rubieży, ponieważ:

- jej lewe i częściowo prawe skrzydło jest otwarte, a to wymaga dodatkowych sił do ich osłony i równocześnie stwarza dogodne warunki wykonania na nie uderzeń przez nieprzyjaciela;
- jezioro INSKO i jezioro LINÓWKO (2030), dzieląc tę rubież na dwie części, poważnie utrudniają, a przy większym tempie natarcia przeciwnika — całkowicie uniemożliwiają wykonanie manewru siłami pułku z jednego skrzydła obrony na drugie;
- na niektórych kierunkach, zwłaszcza na kierunku południowym, zachodzi konieczność opanowania tej rubieży, a pułk takich możliwości nie posiada, gdyż jego pierwszy rzut jest zaangażowany w walce z 11 DZ nieprzyjaciela. Około dwóch batalionów zmechanizowanych tej brygady z czołgami naciera na 3/16 pz, osiągając powodzenie szczególnie w rejonie obrony 7 kpzmot. Jeżeli obrona na tym kierunku nie zostanie wzmocniona, przeciwnik może okrążyć 1 i 3/16 pz w rejonie zach. jez. DŁUSKO, do czego nie powinno się dopuścić.

W tej sytuacji pułk zmuszony byłby użyć do przeciwdziałania — obok odwodów specjalnych — również swój drugi rzut — 2/16 pz; w związku z tym pułk w najbliższym czasie nie dysponowałby żadnymi siłami dla opanowania rejonu lasów na południowy-wschód od LINÓWKO (2230). Odtworzenie odwodu i skierowanie go na ten kierunek mogłoby nie przynieść zamierzonego efektu. Wobec tego należałoby zrezygnować z omawianej rubieży i przejść do obrony na innej, znajdującej się w głębi własnego ugrupowania. Pociąga to za sobą konieczność wycofania się pułku z dotychczasowego rejonu, wykonania równocześnie kontrataku siłami 2/16 pz dla zahamowania natarcia nieprzyjaciela (43 bpz) na kierunku: BIAŁA (2023) — DŁUSKO (2832). Nie ulega wątpliwości, że wycofanie się pułku z dotychczas zajmowanego rejonu będzie przedsięwzięciem skomplikowanym, lecz w wytworzonej sytuacji, a zwłaszcza wobec groźby okrążenia i całkowicie odsłoniętego lewego skrzydła pułku w nakazanym rejonie obrony — innych możliwości nie ma.

Druga rubież szerokości około 17 km jest oparta o jeziora, długości 2,5 km, które stanowią 50% całego pasa obrony. Wzniesienia i wzgórza między jeziorami w większości wypadków dominują nad terenem przed

przednim skrajem tej rubieży, co ułatwi organizację systemu ognia i obserwację. Jej prawe skrzydło osłania jez. WOŚWIN, natomiast lewe skrzydło jest odsłonięte, podobnie jak w poprzednim wypadku. Również na to skrzydło jest utrudniony manewr.

Trzecia rubież od jez. WOŚWIN do jez. IŃSKO, czyli w swojej głównej części, przebiega podobnie jak rubież druga; na pozostałym natomiast odcinku oparta jest o szereg jezior biegnących w kierunku wschodnim. Jej szerokość, licząc wzdłuż przedniego skraju, wynosi około 22 km, z czego na jeziora przypada 13 km. W sumie jest ona nieco szersza od rubieży poprzedniej, lecz nie ustępuje jej pod względem właściwości terenowych i zdecydowanie przewyższa pod względem taktycznym. Jest tak w głównej mierze dlatego, że jej lewe skrzydło osłonięte jest pasmem jezior biegnących w kierunku sąsiada (26 pz), natomiast lasy w rejonie KONOTOP (2654) i pld ZIEMSKO palą się. Zmusi to przeciwnika do atakowania obrony pułku tylko od czoła. Ponadto na tej rubieży nie ma przeszkód terenowych, które utrudniałyby manewr. Manewr ten nawet ułatwia stosunkowo gęsta sieć dróg zarówno dofrontowych, jak i rokadowych. Również nie bez znaczenia jest półkoliste usytuowanie przedniego skraju, stwarzające dogodne warunki organizacji obrony okrężnej. W odległości od 5 do 10 km od przedniego skraju ciągnie się kolejne pasmo jezior i wzgórz: WĘGORZYNO (3436), wzg. 144.9 (3244), jez. CZAPLE (2848), na którym można przygotować drugą pozycję obrony.

Wydaje się więc, że obronę należałoby zorganizować na trzeciej z omawianych rubieży, wycofując pułk z dotychczasowego rejonu działania. Wycofanie umożliwi wykonanie kontrataku przez 2/16 pz celem zahamowania natarcia npla na kierunku: BIAŁA, DŁUSKO.

b) Rejon głównego wysiłku obrony

W otrzymanym przez pułk zadaniu nie został sprecyzowany rejon głównego wysiłku obrony, a tylko ogólny kierunek: DŁUGIE (2226), ZAGOZD (3850), na którym ma on nie dopuścić do przerwania się przeciwnika. Jednak z analizy zamiaru dowódcy 6 DZ wynika, że dywizja planuje rozbić głównych sił 1 DZ nieprzyjaciela siłami trzech pułków i rozwinąć natarcie na STARGARD SZCZECIŃSKI oraz przejście jednym pułkiem do obrony celem osłony głównego zgrupowania od południa. 16 pz powinien więc mieć na uwadze nie tylko nakazany ogólny kierunek obrony wyprowadzający na tyły, lecz również kierunek: DŁUGIE, KRAŚNIK (3834), ŁOBEZ (4440) wyprowadzający bezpośrednio na skrzydło pułków pierwszego rzutu dywizji. Należy nawet sądzić, że rozwiniecie w najbliższych godzinach przez nieprzyjaciela powodzenia na tym kierunku byłoby groźniejsze dla całości działań dywizji niż przerwanie się jego sił w kierunku: DRAWSKO-POMORSKIE czy ZAGOZD. Sugeruje to konieczność skupienia głównego wysiłku obrony na prawym skrzydle pułku.

Z działań, które od godzin rannych 6.8 prowadzi 3 KA, wynika, że dąży on do rozbicia 6 DZ wykonując uderzenie na jej oba skrzydła

głównymi siłami dwóch dywizji, a następnie rozwinięcia powodzenia w kierunku północno-wschodnim. Jego BPanc z 1 DZ naciera w kierunku: ROGOWO (4422), ŁOBEZ. Po wprowadzeniu do walki odwodu (około bpcz z czołgami) i ewentualnym wykonaniu uderzeń jądrowych ma ona możliwość rozwinięcia powodzenia na dotychczasowym kierunku, względnie na KRAŚNIK (3834) lub CHWARSTNO (3430) celem okrążenia 6 pcz i 1/19 pz. Takie działanie jest najwygodniejsze dla nieprzyjaciela, zwłaszcza w wypadku wykonania zbieżnego uderzenia od południa częścią sił 2 DZ.

Dotychczasowy przebieg działań potwierdza tę dążność przeciwnika, ponieważ 11 BZ (z 2 DZ) npla naciera w kierunku przesmyków między jez. WOSWIN, DŁUSKO oraz INSKO, a więc w kierunku wyprowadzającym bezpośrednio na CHWARSTNO i KRAŚNIK. Ponadto usytuowanie rejonu i rozmieszczenie w nim kolumn drugiego rzutu 2 DZ również sugeruje, że jest on przewidziany do natarcia na omawianym kierunku. W ten sposób dochodzimy znowu do wniosku, że główny wysiłek obrony 16 pz należy skupić na jego prawym skrzydle.

Biorąc jednak pod uwagę realne szanse rozbicia przez 6 DZ zgrupowania nieprzyjaciela w rejonie DOBRA (3820), dotychczasowy zamiar działania 2 DZ może i najprawdopodobniej ulegnie zmianie zarówno co do kierunku natarcia, jak i wprowadzenia do walki jej drugiego rzutu. W tej sytuacji możliwe jest rozwinięcie przez 2 DZ natarcia w kierunku: DŁUGIE, ZAGOZD, DONATOWO (4662) — równolegle do kierunku: STRZELCE KRAJEŃSKIE, SZCZECINEK, na którym przeciwnik prowadzi działania swoimi głównymi siłami. Wówczas jej celem będzie osłona skrzydła tych sił od północnego zachodu.

W związku z powyższym wyłania się znów problem kierunku głównego uderzenia 2 DZ i wprowadzenia do walki jej drugiego rzutu i związany z nim problem rejonu głównego wysiłku obrony 16 pz. Z oceny terenu wynika, że mogą być brane pod uwagę dwa kierunki:

- CHOCIWEL, ZAGOZD — kierunek północny;
- DOBRZANY (1428), DRAWSKO-POMORSKIE — kierunek południowy.

Porównując siły 11 BZ i brygady drugiego rzutu 2 DZ npla okazuje się, że 11 BZ, uwzględniając dotychczasowe straty, ma równowartość około 2,5—3 batalionów, natomiast drugi rzut — po wykonaniu na niego planowanych uderzeń jądrowych — będzie miał siły nie większe jak około 1,5 batalionu. Ponieważ 11 BZ działa na kierunku północnym, wskazuje to do pewnego stopnia na kierunek głównego uderzenia 2 DZ. Natomiast drugi rzut dywizji może być wprowadzony do walki zarówno na kierunku: CHOCIWEL, ZAGOZD, gdyż 11 BZ nie uzyskuje na nim zdecydowanej przewagi, jak i na kierunku południowym celem odciążenia części sił 16 pz sprzed frontu natarcia 11 BZ.

Z analizy zadania, oceny nieprzyjaciela i terenu wynika więc konieczność skupienia głównego wysiłku obrony na prawym skrzydle pułku, w rejonie: CIESZYNO (3228), ORZECZY (2634), PRZYTOŃ (3440) — z równoczesnym wydzieleniem części sił do zamknięcia kierunku: DOBRZANY, DRAWSKO-POMORSKIE.

c) Ugrupowanie pułku

Szerokość rubieży, na której pułk przechodzi do obrony, wynosi około 22 km. Uwzględniając przyjmowane wielkości rejonów obrony batalionów (3—5 km), należałoby wyznaczyć do jej obsadzenia całość sił pułku. Ponieważ jednak teren w jej obrębie jest niejednakowo dostępny ze względu na jeziora, duże kompleksy lasów i rejony pożarów, wystarczy dozorować:

— odcinek (wył.) STUDNICA (2442), jez. OSTROWIEC (2446);

— brzegi jezior: WOŚWIN, DŁUSKO, IŃSKO, DŁUGIE.

Pozostaje więc około 7,5 km terenu dogodnego do natarcia. Do jego obsadzenia można z powodzeniem wydzielić tylko dwa bataliony: jeden do obsadzenia rejonu głównego wysiłku obrony na odcinku około 3,5 km (między jez. WOŚWIN i DŁUSKO), drugi — (wył.) jez. DŁUSKO, STUDNICA (szerokość rejonu 10 km, w tym terenu dogodnego do natarcia przez nieprzyjaciela 4 km). Wobec tego pułk jest w stanie zorganizować drugi rzut w składzie bpoz, pozostawiając równocześnie dotychczasowy podział batalionu czołgów.

Biorąc pod uwagę sytuację bojową, najcelowiej jest do pierwszego rzutu pułku wycofać na prawe skrzydło 1/16 pz, na lewe — 3/16 pz; do drugiego rzutu — 2/16 pz i rozmieścić go w rejonie wsch. PRZYTOŃ (3440), z którego są dogodne warunki wyjścia na kierunki planowanych kontrataków, jak również do rejonu zapasowego i obsadzenia drugiej pozycji.

Jednak ze względu na straty, jakie poniósł 2 bpoz, pułk nie będzie dysponował silnym drugim rzutem, a jak wiadomo rzut ten decyduje w głównej mierze o trwałości i aktywności obrony pułku. Wynika więc potrzeba wygospodarowania dodatkowych sił, które niekoniecznie muszą wchodzić w jego skład, lecz w stosunkowo krótkim czasie mogłyby wspólnie z nim działać. Takie warunki częściowo są, gdyż można główne siły 3/16 pz ześrodkować w rejonie KOL. STORKOWO (2840). Jest to nie tylko możliwe, lecz i celowe, ponieważ obecnie nie wiadomo, na którym kierunku zostanie wprowadzony do walki drugi rzut 2 DZ nieprzyjaciela, a od tego przede wszystkim zależy sposób działania tego batalionu.

Inne zagadnienia związane z ugrupowaniem pułku zostały naświetlone w dalszej części zeszytu.

2. Propozycje użycia artylerii do ognia pośredniego i organizacji obrony przeciwpancernej w 16 pz

(załączniki 3 i 4)

I.

Należy się liczyć z tym, że na rejon broniony przez pułk będzie nacierać w pierwszej kolejności 11 BZ npla, a następnie za około 3 godziny — drugi rzut 2 DZ. Z położenia 12 BZ wynika, że środki ogniowe działające na jej kierunku nie mają możliwości oddziaływania na kierunek 11 BZ.

Z aktualnego położenia 11 BZ wynika, że jest ona ugrupowana w jeden rzut, a jej batalion czołgów został przydzielony kompaniami poszczególnym batalionom. W związku z tym pułk może się spotkać na kierunku działania 11 BZ:

- z jednym dywizjonem hb 105 mm (11 dział *);
- z jednym dywizjonem hb 155 mm (11 dział);
- 7 moździerzami 106,7 mm;
- 16 moździerzami 81 mm;
- 32 czołgami M-60.

Liczba tych środków zwiększy się z chwilą wprowadzenia drugorzutowej brygady 2 DZ npla o środki tej brygady. Uwzględniając jej obecne ukompletowanie wynoszące 60% oraz planowane dwa uderzenia jądrowe, można stwierdzić, że stan środków ogniowych i czołgów w tej brygadzie nie przekroczy 40% całego jej stanu i będzie następujący:

- 5 moździerz 120 mm;
- 11 moździerzy 81 mm;
- 22 czołgi M-60.

W wypadku wsparcia wprowadzanej brygady dodatkowo dywizjonem haubic 105 mm, dojdzie około 10 haubic.

Dla zapewnienia wysokiego tempa natarcia, szczególnie w czasie wprowadzania do walki drugiego rzutu, nieprzyjaciół prawdopodobnie użyje broni masowego rażenia. Z uwagi na styczność pododdziałów walczących stron, uderzenia będzie on mógł wykonać w głębi ugrupowania pułku. Aby uniknąć dużych strat, należy pododdziały artylerii odpowiednio rozśrodkować. Główne uderzenie nieprzyjaciół wykona prawdopodobnie na rejon obrony 1/16 pz. W związku z tym na tym kierunku należy skupić większość artylerii oraz przewidzieć manewr OPpanc pułku.

II.

W związku z decyzją dowódcy 16 pz przed artylerią pułku stoją dwa zasadnicze zadania:

*) W stanach uwzględniono 40% strat.

- a) wzbronienie dalszego natarcia nieprzyjaciela na kierunku obrony 7 kpzmoł i wsparcie kontrataku 2/16 pz;
- b) osłona odejścia 16 pz na wyznaczoną rubież obrony oraz wsparcie walki pułku na tej rubieży.
- ad a) Z uwagi na położenie i zadanie 6 DZ, pułk nie może oczekiwać wsparcia artylerią będącą do dyspozycji dywizji. Dlatego całość zadań musi wykonać własnymi środkami.

W tej chwili głównym zadaniem artylerii jest stworzenie warunków wykonania kontrataku przez 2/16 pz. Równolegle z tym powstaje problem osłony odejścia pułku na zasadniczą rubież obrony. Dlatego 16 bh i 1 bat 1/6 pa znajdujące się w ruchu należy skierować w rejon obrony pułku (załącznik nr 3), a 1/6 pa (bez 1 baterii) wykorzystać do wsparcia walki na przedpolu. Dywizjonem tym należy wykonać SOZ oraz dwa ześrodkowania ognia z gęstością obezwładnienia 50% na 43 bpz npla, a następnie wspierać kontratak 2/16 pz ogniem z obserwacji.

Do niszczenia czołgów nacierających w ugrupowaniu 43 bpz npla należy rozwinąć OPpanc pułku na rubieży przeciwpancernej (załącznik nr 4).

Odejście 1/6 pa i OPpanc w rejon obrony pułku należy wykonać pod osłoną 2 i 3/16 pz.

Zużycie amunicji na okres walki na przedpolu — po 0,3 jo dla dwóch baterii; dla artylerii pułku (cztery baterie) wyniesie to 0,15 jo.

- ad b) Osłonę odejścia pułku na zasadniczą rubież obrony przejmują 16 bh i 1 bat. 1/6 pa. Gotowość baterii na nowych SO — za około 35 minut.

Z uwagi na konieczność szybkiego osiągnięcia gotowości ogniowej oraz wykonywane zadania przez bataliony pułku, należy pozostawić dotychczasowy podział artylerii. Mianowicie:

- do dyspozycji dowódcy pułku pozostawić dywizjon artylerii wzmocnienia, a do wsparcia 3/16 pz wyznaczyć 1 baterię 1/6 pa;
- do dyspozycji dowódcy 1/16 pz pozostawić 16 bh;
- w OPpanc pułku pozostawić 16 bappanc;
- artylerię batalionową pozostawić do dyspozycji dowódców batalionów.

W okresie walki o utrzymanie rubieży obronnej pododdziałów czołowych artylerii należy rozmieścić w rejonach:

- 1/6 pa — (wył.) WINNIKI (3232), (wył.) KOWALE (2834), (wył.) STARE WĘGORZYŃKO (3038);
- 16 bh — wsch WINNIKI (3232b).

Dla wsparcia walki w głębi oraz dla wykonania ogniowego wsparcia kontrataków dywizjon dyspozycyjny należy rozmieścić w rejonie: TRZESZCZYNA (3448), JANIKOWO (3450), WYBUDOWANIE (3452).

Osiągnięcie gotowości ogniowej w rejonie obrony pułku nastąpi w dwóch etapach. Za około 35—40 minut osiągną gotowość ogniową 1 bateria 1/6 pa i 16 bh. Będzie to gotowość do wykonania ognia nieplanowych. Do gotowości wykonania ognia planowych należy doliczyć czas

na przekazanie zadań wykonawcom. Czas osiągnięcia gotowości ogniowej przez 1/6 pa (bez 1 baterii) zależy będzie głównie od przebiegu walki na przedpolu i czasu odejścia 3 i 2/16 pz. Musi on jednakże uzyskać gotowość ogniową w planowanym rejonie przed atakiem nieprzyjaciela na rubież obronną pododdziałów czołowych. Możliwości ogniowe artylerii przedstawione zostały w tabeli nr 1.

Posiadany sprzęt artylerii może jednocześnie wykonywać następujące zadania:

- postawić SOZ na odcinku szerokości 1800 m;
 - zwalczać podchodzące kolumny npla na drogach podejścia — czterema bateriami hb 122 mm:
 - a) amunicją zwykłą — 21 ha;
 - b) amunicją chemiczną R-35 — 6 ha;
 - c) po włączeniu do obezwładnienia artylerii batalionowej — 45,5 ha;
 - obezwładniać cele ukryte podczas wykonywania kontrataku — 8 ha.
- Posiadaną amunicję należy podzielić na następujące okresy walki:
1. Wzbronięcie nieprzyjacielowi podchodzenia i rozwinięcia się do natarcia.
 2. Walka o utrzymanie rubieży obronnej pododdziałów czołowych.
 3. Ogniowe wsparcie kontrataku pułku.

Uwzględniając dotychczasowe zużycie amunicji w poszczególnych pododdziałach oraz planowane zużycie na okres walki na przedpolu, należy brać pod uwagę następującą ilość amunicji:

- 16bh — 0,55 jo OF-462;
- 1/6 pa — 0,45 jo OF-462; 0,1 jo CHTO-35;
- moździerz 120 mm — 0,55 jo *);
- moździerz 82 mm — 0,55 jo.

Z uwagi na ograniczoną ilość amunicji należy głównie wykonywać ogień z obserwacji, zużywając:

- w 1 okresie — 0,1 jo OF-462;
- w 2 okresie — 0,25 jo OF-462 (16 hb — 0,35 jo);
- w 3 okresie — 0,1 jo OF-462; 0,1 jo CHTO-R-35.

Amunicję dla moździerzy 82 i 120 mm należy pozostawić do wykorzystania zgodnie z decyzją dowódców batalionów.

System ognia — patrz załącznik nr 3 (do cz. I).

III.

Możliwości w zakresie organizacji obrony przeciwpancernej przedstawiają się następująco.

Pułk posiada następującą ilość środków przeciwpancernych:

- a) w batalionach: 5 wyrzutni PPK ($2 \times 2 + 1$) i 6 SPG;
- b) w pułku: bappanc — 6 dział; bcz — 32 czołgi.

Razem wynosi to 49 środków przeciwpancernych.

W ugrupowaniu 11 BZ może nacierać około 32 czołgów, a w wypadku wprowadzenia drugiego rzutu 2 DZ dojdzie około 22 czołgów, ra-

*) Dla moździerzy przyjęto podobne zużycie jak dla hb 122 mm.

zem — 54 czołgi, co przy posiadanych 49 środkach ppanc daje stosunek 1,1 : 1. Stosunek ten w pełni umożliwia zorganizowanie skutecznej obrony przeciwpancernej przez 16 pz.

Na kierunkach batalionów możliwości obrony ppanc przedstawiają się następująco:

- pluton ppanc — 2 wyrzutnie PPK i 2 SPG;
- kompania czołgów — 10 czołgów.

Razem 14 środków przeciwpancernych.

Przy użyciu OPpanc pułku ilość środków przeciwpancernych zwiększy się do 20 (14 + 3 wyrzutnie + 3 działa 85 mm). Uwzględniając, że bataliony piechoty zmotoryzowanej npla posiadają po około 10 czołgów, ilość środków przeciwpancernych w 1/16 pz (w rejonie głównego wysiłku obrony pułku) jest w stanie skutecznie zwalczać nacierające czołgi npla, nawet gdyby 11 BZ użyła wszystkie swoje czołgi na tym kierunku (20 środków ppanc do 32 czołgów npla).

Nie mniej skuteczną obronę przeciwpancerną jest w stanie zorganizować 3/16 pz, w której, uwzględniając manewr OPpanc pułku, jesteśmy w stanie stworzyć podobną gęstość środków ppanc.

W wypadku wprowadzenia przez nieprzyjaciela drugiego rzutu 2 DZ na rejon obrony 16 pz, należy na tym kierunku przewidzieć działanie OPpanc pułku.

Rejon rozmieszczenia i kierunki działania OPpanc pułku — patrz załącznik nr 4.

Tabela nr 1

**MOŻLIWOŚCI OGNIOWE PUŁKU W STOSUNKU DO POSIADANEGO SPRZĘTU
PRZY JEDNOCZESNYM WYKONANIU ZADANIA**

Pododdział	Sprzęt	Ilość środków	Rodzaj zadania ogniowego		
			SOZ	ZO do celów odkrytych	ZO do celów ukrytych (NO-5')
1/16 pz	82 mm moźdz.	4	200	5 ha	1,5 ha
	120 mm moźdz.	3	150	7,5 ha	0,5 ha
	122 mm hb	5	250	5 ha	1,0 ha
3/16 pz	82 mm moźdz.	6	300	6 ha	1,5 ha
	120 mm moźdz.	2	100	6 ha	0,5 ha
1/6 pa	122 mm hb	16	800	16 ha	3,0 ha
Ogólne możliwości:			1800	45,5 ha	8,0 ha

Uwaga:

1. SOZ całej artylerii pułku nie jest w stanie osłonić rejonu obrony 1/16 pz (rejon głównego wysiłku pułku). Należy w związku z tym planować SOZ na najważniejszych kierunkach podejścia npla.

2. Ponieważ możliwości prowadzenia ognia do sił żywych ukrytych wynoszą zaledwie 8 ha, do wsparcia kontrataku należy wykorzystać pociski CHTO-R-35.
3. Z uwagi na konieczność zwalczania również artylerii i moździerzy npla przez artylerię pułku, należy większość zadań wykonywać ogniem z obserwacji.

3. Propozycje organizacji inżynieryjnego zabezpieczenia obrony 16 pz (załącznik 5)

W zaistniałej sytuacji do podstawowych zadań inżynieryjnego zabezpieczenia obrony 16 pz należy zaliczyć fortyfikacyjną rozbudowę rejonu obrony pułku, wraz z rozbudową systemu zapór inżynieryjnych, przygotowanie i utrzymanie dróg manewru dla umożliwienia wykonywania zwrotów zaczepnych oraz dowozu i ewakuacji, a także dokonanie niezbędnej reorganizacji sił inżynieryjnych.

Fortyfikacyjna rozbudowa rejonu obrony pułku

Prace związane z fortyfikacyjną rozbudową rejonu obrony pułku będą prowadzone w szczególnie niekorzystnych dla pułku warunkach — ze względu na bezpośrednią styczność z nieprzyjacielem. Wobec całkowitego braku okresu przygotowawczego, a co za tym idzie konieczności wykonywania prac inżynieryjnych — przy jednoczesnym wykonywaniu zadań bojowych — zakres prac fortyfikacyjnych będzie musiał być w dużym stopniu ograniczony do niezbędnego minimum.

Prace fortyfikacyjne będzie można rozpocząć z chwilą wycofania się sił 1 i 3/16 pz na wyznaczone im rubieże obrony, co będzie mogło nastąpić za dwie — trzy godziny, to jest około godziny 13.00.

Możliwość przystąpienia do wykonywania prac fortyfikacyjnych przez 2/16 pz zaistnieje po dalszych dwóch godzinach, to jest o 15.00.

W pierwszej fazie prac bataliony pierwszego rzutu powinny przystąpić do wykonywania pojedynczych okopów strzeleckich oraz ustawienia na przedpolu posiadanych min przeciwpancernych i przeciwpiechotnych. Zapory minowe oraz pojedyncze grupy min powinny być ustawiane przez pododdziały piechoty z kompanii będących w drugim rzucie batalionów. Ustawienie zapór minowych oraz wykonanie okopów strzeleckich (dla pozycji stojącej) będzie mogło być wykonane w ciągu jednej godziny. W drugiej fazie prac fortyfikacyjnych należy przejść do łączenia pojedynczych okopów w celu stworzenia systemu odcinków transzei długości 50 mb na każdą drużynę piechoty. Trzeba będzie zatem wykonać w batalionach pierwszorzutowych 2,7 km transzei ($50 \text{ mb} \times 54 \text{ drużyny} = 2700 \text{ mb}$). Aby wykonać powyższą ilość transzei oraz prowadzić dalszą rozbudowę fortyfikacyjną obrony, należy **w czasie, kiedy sytuacja bojowa pozwoli**, wydzielić 2/3 sił batalionów. W sprzyjających więc warunkach, mając do dyspozycji w każdym batalionie pierwszego rzutu

po 250 ludzi do pracy, zaplanowaną ilość transzei będzie można wykonać:

- a) transzeje do głębokości 60 cm — po około 5 godz.;
- b) pogłębienie transzei do głębokości 1,1 m — po 7 godz. 40 minutach (5 godz. + 2 godziny 40 min. = 7 godz. 40 min.).

Uzasadnienie *):

- $2700 \text{ m} \times 0,9 \text{ r/godz.} = 2430 \text{ r/godz.}; 2430 \text{ r/godz.} : 500 \text{ ludzi} = \text{ok. } 5 \text{ g.}$
- $2700 \text{ m} \times 0,5 \text{ r/godz.} = 1350 \text{ r/godz.}; 1350 \text{ r/godz.} : 500 \text{ ludzi} = 2,7 \text{ g.}$

Po wykonaniu transzei o pełnym profilu, które mogą być wykopane w najlepszym wypadku około godziny 21.30, będzie można przystąpić do wykonania ukryć dla ludzi w postaci schronów przedpiersiowych oraz odcinków transzei ze stropem drewniano-ziemnym oraz wzmocnieniem ścian. Przykryte odcinki transzei długości 10 mb, po jednym na każdą drużynę, będzie można wykonać: $54 \text{ odcinki} \times 100 \text{ r/godz.} = 5400 \text{ r/godz.}, 5400 \text{ r/godz.} : 500 \text{ ludzi} = 10,8 \text{ godz.} = \text{około } 10 \text{ godz. } 50 \text{ min.}$

Przykryte odcinki transzei będą mogły być wykonane najwcześniej do godziny 7.30 7.8.

W tych warunkach dalsze planowanie prac fortyfikacyjnych na okres jeszcze późniejszy nie jest celowe, ponieważ trudno przewidzieć, jakie nastąpią zmiany w sytuacji na polu walki. Drugi batalion, który prowadzi rozbudowę fortyfikacyjną bez styczności z nieprzyjacielem, w niewielkim tylko stopniu będzie opóźniony w wykonaniu prac fortyfikacyjnych.

Niezależnie od wyżej wspomnianych prac, poszczególne rodzaje wojsk prowadzić będą prace fortyfikacyjne w zależności od potrzeb.

Równolegle z fortyfikacyjną rozbudową prowadzoną przez piechotę, wykonywane będą następujące prace inżynieryjne:

- załogi wszystkich czołgów, dysponując materiałem wybuchowym w ilości 35 kg, są w stanie w ciągu 1—2 godzin przygotować sposobem wybuchowym odpowiednie okopy dla wozów bojowych;
- przy użyciu jednej spycharki BAT do godziny 7.00 7.8 będzie można na SD pułku wykonać 6—8 okopów dla ukrycia wozów sztabowych, transporterów opancerzonych, radiostacji itp.;
- wydzielając do dyspozycji każdego batalionu jeden lemiesz, można będzie zapewnić wykonanie w poszczególnych batalionach punktów dowodzenia dla dowódców batalionów i kompanii (dwa wykopy na punkcie dowodzenia dowódcy batalionu i po jednym dla dowódców kompanii).

W miarę wydłużania się czasu obrony pułku fortyfikacyjna rozbudowa terenu powinna być prowadzona nadal w zakresie niezbędnym dla prowadzenia działań bojowych.

*) Do kalkulacji przyjęto normy według Instrukcji Saperskiej dla wszystkich rodzajów wojsk i wojsk specjalnych; str. 82.

Rozbudowa zapór inżynierskich

Na rozbudowę zapór inżynierskich 16 pz posiada następujące środki:

elementy ugrup. bojow.	Środki inżynier.	Miny ppiech PMD-6	Miny ppanc TM-53	Ładunki wydłużo- ne UZ-2	Z.M.W.	M.W.	Uwagi
1/16 pz		50	100	—	10 pak.	—	
2/16 pz		60	100	30	10 pak.	—	
3/16 pz		60	130	—	10 pak.	—	
Olnż		150	250	100	50 pak.	0,6 t	
OZR-1		—	—	18	—	0,15 t	
OZR-2		—	—	15	—	0,20 t	
Tyły pułku		200	500	—	100 pak.	1,0 t	

Oprócz wyżej wymienionych środków pułk otrzyma dodatkowo:

- 2200 min TM-53;
- 350 min PMD-6;
- 3,5 t. materiału wybuchowego.

Środki te zostaną dowieszone transportem dywizji do godziny 10,30 6.8 w rejon ześrodkowania odwodu inżynierskiego pułku, las w rejonie wzgórza 162.6 (3240).

Biorąc pod uwagę konieczność rozbudowy zapór inżynierskich, wyposażenia oddziału zaporowego oraz posiadania pewnej rezerwy w odwodzie, przydzielone pułkowi środki najcelowiej będzie podzielić w następujący sposób:

- 1/16 pz: 500 min TM-53 i 200 min PMD-6;
- 3/16 pz: 200 min TM-53 i 150 min PMD-6;
- OZap: 1500 min TM-53 i 0,3 t. materiałów wybuchowych.

Ze względu na małą ilość min należy zrezygnować z budowy ciągłych odcinków pól minowych, a ograniczyć się do minowania systemem rozproszonym. Przed przednim skrajem obrony w styczności z nieprzyjacielem drużyna piechoty (saperów) jest w stanie w ciągu 4 godzin ustawić 150 min. Wynika z tego, iż norma na ustawienie pojedynczej miny wynosić będzie:

$$x = \frac{4 \text{ godz.} \times 7 \text{ ludzi}}{150 \text{ min}} = 0,18 \text{ r/godz.}$$

(Dla uproszczenia przyjęto jednakową normę dla min ppanc i ppiech).

A zatem czas ustawienia min przez kompanię piechoty będzie wynosił:

- w 1/16 pz — 2 godz. 25 minut;
- w 3/16 pz — 1 godz. 30 minut.

Uzasadnienie:

- w 1/6 pz — 600 min TM-53 + 250 min PMD-6 = 850 min; $850 \times 0,18 = 153$ r/godz.; 153 r/godz. : 63 ludzi = 2 g. 25 minut;
- w 3/16 pz — 330 min TM-53 + 210 min PMD-6 = 540 szt. min; $540 \times 0,18 = 97,2$ r/godz.; $97,2$ r/godz. : 63 ludzi = 1 g. 30 minut.

Oprócz zapór minowych poszczególne bataliony będą mogły ustawić zaporę mało widoczną długości 100 m i szerokości 10 m z posiadanych dziesięciu pakietów ZMW.

Przygotowanie i utrzymanie dróg

Istniejące w terenie drogi są dostatecznie dobrze rozbudowane i w pełni umożliwią dokonywanie zarówno dowozu i ewakuacji, jak i manewru. Szczegółowy przebieg dróg dowozu i ewakuacji oraz drogi rokadowej — patrz szkic propozycji inżynierskiego zabezpieczenia obrony 16 pz (załącznik nr 5). Drogi powyższe utrzymywane będą przez OZR-1, który może być dodatkowo wzmocniony spychaczem BAT po zakończeniu przez niego prac ziemnych w rejonie stanowiska dowodzenia pułku.

Wykorzystanie pododdziałów inżynierskich pułku

Przejście pułku od działań zaczepnych do obronnych spowodowało przesunięcie ciężaru ważności niektórych zadań inżynierskich. W działaniach obronnych pułku szczególnie poważnego znaczenia nabiera minowanie manewrowe. Wyłania się zatem konieczność posiadania oddziału zaporowego, którego zadaniem będzie ustawianie zapór minowych na aktualnie zagrożonych kierunkach. Ponieważ pułk nie posiada dostatecznej rezerwy sił inżynierskich, najlepszym rozwiązaniem w tych warunkach będzie reorganizacja oddziału zabezpieczenia ruchu Nr 2 i utworzenie z niego oddziału zaporowego. Tego rodzaju reorganizacja pociągnie za sobą konieczność przydzielenia oddziałowi zaporowemu 1—2 samochodów oraz wykonania we własnym zakresie pochylni.

Uwzględniając możliwe kierunki działania czołgów nieprzyjaciela oraz rubieże rozwinięcia odwodu przeciwpancernego pułku, najbardziej właściwe dla rozwinięcia OZap będą kierunki działania i rubieże pokazane na szkicu propozycji inżynierskiego zabezpieczenia obrony 16 pz (załącznik nr 5).

Odwód inżynierski należy wykorzystać do przygotowania do zniszczenia dwóch mostów oraz dwóch odcinków drogi. Rozmieszczenie obiektów, które mają być przygotowane do zniszczenia — patrz szkic propozycji inżynierskiego zabezpieczenia obrony 16 pz.

Możliwość wykonania przez OInż powyższych prac przedstawia się następująco:

1. Przygotowanie do zniszczenia dwóch mostów:

$$2 \text{ mosty} \times 10 \times 2 \text{ r/godz.} = 40 \text{ r/godz.}$$

$$20 \text{ m} \times 10 \text{ kg MW} = 200 \text{ kg MW.}$$

Wydzielone celem wykonania zadania dwie drużyny saperów będą w stanie wykonać tę pracę w ciągu:

$$40 \text{ r/godz.} : 14 \text{ ludzi} = \text{ok. } 2 \text{ godz. } 50 \text{ min.}$$

2. Przygotowanie do zniszczenia dwóch odcinków dróg poprzez założenie na każdym z nich czterech ładunków wybuchowych:

$$8 \text{ ładunków} \times 8 \text{ r/godz.} = 64 \text{ r/godz.}$$

$$8 \text{ ładunków} \times 45 \text{ kg MW} = 360 \text{ kg MW.}$$

Wydzielając do wykonania powyższego zadania dwie drużyny saperów, będą one w stanie wykonać tę pracę w ciągu:

$$64 \text{ r/godz.} : 14 \text{ ludzi} = 4 \text{ godz. } 30 \text{ minut.}$$

Inżynieryjnym patrolom rozpoznawczym po wycofaniu ich na wysokość przedniego skraju obrony należy nakazać prowadzenie rozpoznania inżynieryjnego na inżynieryjnych posterunkach obserwacyjnych.

Wnioski:

1. W celu umożliwienia wykonania pewnych prac fortyfikacyjnych oraz założenia na przednim skraju zapór inżynieryjnych, należy wszystkimi możliwymi siłami, środkami oraz sposobami opóźnić podejście głównych sił nieprzyjaciela.
2. Fortyfikacyjna rozbudowa obrony 16 pz będzie niepełna; szczególnie ostro występować będzie brak ukryć dla ludzi przed środkami masowego rażenia.
3. Wszystkie rodzaje wojsk i służb powinny w maksymalnym stopniu wykorzystywać naturalne właściwości ochronne terenu.

4. Propozycje organizacji łączności w obronie 16 pz

Szef łączności na podstawie sytuacji łączności 16 pz z 10.00 6.8 przeprowadził analizę zadania i ocenę położenia z punktu widzenia łączności, rozpatrując następujące zagadnienia:

- oddziaływanie nieprzyjaciela na system dowodzenia i łączności;
- warunki przejścia pułku do obrony;
- skład bojowy, ugrupowanie i zadania wykonywane przez pułk oraz zagadnienia dotyczące współdziałania;
- charakter terenu w pasie obrony pułku;
- stan łączności oraz siły i środki łączności pułku;
- stan materiałowo-technicznego zaopatrzenia pododdziałów łączności pułku;
- ilość czasu przewidzianego na organizację łączności.

W toku przeprowadzania analizy zadania i oceny położenia szef łączności — w oparciu o dane z zarządzenia łączności sztabu dywizji (część pierwsza sytuacji łączności) — wyciągnął wnioski, które posłużyły do opracowania propozycji organizacji i sposobu utrzymywania łączności w działaniach bojowych pułku. W propozycjach tych szef łączności 16 pz przygotował następujące zagadnienia:

1. Właściwości organizacji łączności wynikające z zadania bojowego pułku.
2. Dane o składzie i stanie posiadanych sił i środków łączności.
3. Propozycje organizacji i sposób utrzymywania łączności w czasie działań obronnych.

ad 1. Ze względu na to, że pułk przechodzi do działań obronnych z działań zaczepnych oraz że pododdziały pułku mają wycofać się na rubież: CIESZYNO (3228), PGR RYBIONEK (2438), ZIEMSKO (2646), system łączności zorganizowany do działań zaczepnych nie może ulec reorganizacji. Wykonanie kontrataku przez 2/16 pz w celu umożliwienia wycofania się 1 i 3/16 pz na rubież obrony oraz konieczność osłony wycofania się 2/16 pz przez 1 i 3/16 pz wymaga zorganizowania łączności radiowej współdziałania pomiędzy batalionami. Biorąc jednak pod uwagę stan środków radiowych w batalionach, wymiana wiadomości będzie musiała być prowadzona w sieci radiowej dowódcy 16 pz. W tym celu należy wydać odpowiednie wytyczne szefowi węzła łączności pułku.

ad 2. Stan ukompletowania pododdziałów łączności 16 pz — zarówno jeśli chodzi o skład osobowy, jak i o wyposażenie w sprzęt łączności — nie nastęrcza większych trudności w zapewnieniu łączności na okres działań obronnych. Stan osobowy pododdziałów

naabył doświadczenia w utrzymywaniu łączności w warunkach zakłóceń stosowanych przez nieprzyjaciela.

Ze względu na to, że w dotychczasowych działaniach niektóre środki łączności uległy zniszczeniu, a niektóre uszkodzeniu, sytuacja w zakresie organizacji łączności przedstawia się następująco:

- uszkodzonego kompletu stacji radioliniowej R-401 kompanii łączności 16 pz nie jestem w stanie naprawić, wobec czego nie będzie możliwe zapewnienie łączności radioliniowej dla potrzeb współdziałania;
- uszkodzona radiostacja R-118, będąca do dyspozycji kwatermistrza 16 pz dla łączności z kwatermistrzem dywizji, nie może być naprawiona w warsztatach pułkowych. Proponuję radiostację tę przekazać dywizji. Do czasu wyremontowania tej radiostacji należy przekazać radiostację R-118 szefa sztabu pułku kwatermistrzowi. Zamiast R-118, włączyć do sieci sztabu dywizji radiostację R-112 z wozu dowodzenia dowódcy pułku. W wypadku gdyby uszkodzenia nie można było usunąć w warsztatach dywizyjnych, należy prosić szefa łączności dywizji o przydzielenie jednej radiostacji R-118;
- poniesione straty przez 2/16 pz (2 radiostacje R-105 oraz 4 radiostacje R-126), ze względu na to, że 2/16 pz przechodzi do drugiego rzutu pułku, nie wpłyną zasadniczo na organizację łączności w tym batalionie. W razie potrzeby można będzie temu batalionowi przydzielić radiostację R-105 z kompanii łączności pułku (znajdującą się w odwodzie).

ad 3. Na okres działań obronnych proponuję następującą organizację łączności:

I. Łączność radiowa — patrz załącznik nr 6.

1. Dla potrzeb dowodzenia:

a) Z dowódcą i sztabem dywizji

- w sieci radiowej dowódcy dywizji — za pomocą radiostacji R-105-PM. Do sieci tej wydzielona zostanie radiostacja z wozu dowodzenia dowódcy pułku;
- w sieci radiowej dowódcy dywizji — za pomocą radiostacji R-112; do prowadzenia nasłuchu w tej sieci włączony zostanie odbiornik radiowy R-311 z wozu dowodzenia szefa sztabu pułku. W razie konieczności przekazania informacji do dywizji, konieczne będzie przełączenie na na ten okres radiostacji R-112 z sieci radiowej sztabu dywizji do wyżej wymienionej sieci;
- w sieci radiowej sztabu 6 DZ — za pomocą radiostacji R-118. Do pracy w tej sieci wydzielona zostanie radiostacja R-112 z wozu dowodzenia dowódcy pułku. Radiostacja R-112 będzie w tej sieci pracowała do czasu otrzymania radiostacji R-118;

- w sieci radiowej sztabu dywizji — za pomocą radiostacji R-105-PM. Radiostacja pułku do tej sieci wydzielona zostanie z wozu dowodzenia szefa sztabu.

b) Z p o d w ł a d n y m i

Kierowanie pododdziałami pułku za pomocą radiowych środków łączności przez dowództwo i sztab pułku, dowódców rodzajów wojsk oraz szefów służb proponuję w sposób następujący:

Łączność dowódcy i sztabu pułku z podwładnymi zapewnić w dotychczas zorganizowanych dwóch sieciach radiowych za pomocą radiostacji R-105-PM i R-113 (R-114). W sieci radiowej za pomocą radiostacji R-105-PM będą pracowały radiostacje dowódcy pułku (z WD-2), sztabu pułku (z wozu dowodzenia szefa sztabu), kwatermistrza pułku, oraz radiostacje dowódców batalionów piechoty zmotoryzowanej i dowódcy batalionu czołgów. Do drugiej sieci radiowej będą włączone radiostacje R-113 dowódcy pułku oraz dowódcy batalionu czołgów. Ponadto mogą do niej być włączone radiostacje R-114 dowódców batalionów piechoty zmotoryzowanej.

2. Łączność radiowa dla potrzeb rozpoznania

Sztab dywizji zorganizował sieć radiową rozpoznania dywizji za pomocą radiostacji R-105-PM. W sieci tej pracują radiostacje sztabu dywizji, oddziału rozpoznawczego oraz pułków wchodzących w skład dywizji. Do sieci tej wydzielę radiostację R-105. Obecność radiostacji 16 pz w tej sieci umożliwia odbieranie wiadomości nadawanych przez OR dywizji do sztabu dywizji.

Wydzielony został odbiornik radiowy R-313 do sieci radiowej taktycznego rozpoznania lotniczego, gdzie pracuje radiostacja R-800 samolotów rozpoznawczych wykonujących zadanie bojowe.

Łączność z organami rozpoznania pułku proponuję zapewnić na kierunku radiowym za pomocą radiostacji R-105-PM.

3. Łączność radiowa dla potrzeb współdziałania

Sztab dywizji zorganizował sieć radiową współdziałania za pomocą radiostacji R-114-PM. W sieci tej będą pracowały radiostacje: sztabu dywizji, sztabów pułków zmechanizowanych i pułku czołgów dywizji oraz radiostacja sztabu 6 pa.

W celu umożliwienia bezpośredniej wymiany informacji z 6 pcz, proponuję zorganizować z nim kierunek radiowy za pomocą radiostacji R-105.

4. Łączność radiowa kwatermistrza 16 pz

Łączność z kwatermistrzem dywizji utrzymywana będzie w sieci radiowej kwatermistrza dywizji za pomocą radiostacji R-118.

Dla kierowania działalnością organów tyłowych przez kwatermistrza 16 pz proponuję zorganizować sieć radiową kwatermistrza 16 pz — za pomocą radiostacji R-126 — z następującymi składami: żywnościowym, amunicyjnym oraz materiałów pędnych i smarów.

5. Łączność radiowa szefa artylerii 16 pz

Dla wymiany informacji między szefem artylerii 16 pz a dowódcą i sztabem artylerii 6 DZ oddzielnego kanału łączności radiowej sztab 6 DZ nie organizuje. Wymiana ta będzie więc musiała być prowadzona w kanałach łączności ogólnowojskowej.

Po uzgodnieniu z szefem artylerii pułku stwierdzono potrzebę organizacji sieci radiowej szefa artylerii 16 pz za pomocą radiostacji R-105. W sieci tej będą pracowały radiostacje: szefa artylerii pułku, dowódcy baterii artylerii haubic oraz dowódcy baterii artylerii przeciwpancernej (OPpanc) 16 pz.

6. Łączność radiowa szefa saperów i szefa zabezpieczenia chemicznego 16 pz

Podobnie jak szef artylerii pułku, szef saperów oraz szef zabezpieczenia chemicznego będą musieli dla przekazywania informacji swoim przełożonym wykorzystywać system łączności ogólnowojskowej.

Celem umożliwienia kierowania działalnością inżynierskich elementów ugrupowania bojowego pułku proponuję zorganizowanie sieci radiowej szefa saperów pułku za pomocą radiostacji R-105.

Podobnie jak dla szefa saperów, proponuje się zorganizować sieć radiową szefa zabezpieczenia chemicznego pułku z dowódcą plutonu OPChem oraz patrolami rozpoznania skażeń za pomocą radiostacji R-105.

Możliwość porozumiewania się z organami regulacji ruchu pułku zapewni się w sieci radiowej regulacji ruchu, za pomocą radiostacji R-105, pomiędzy pomocnikiem szefa sztabu pułku do spraw operacyjnych a patrolami regulacji ruchu 16 pz.

7. Łączność radiowa ostrzegania i alarmowania

Sztab 6 DZ organizuje sieć radiową ostrzegania, w której będzie pracowała radiostacja R-109-PM posterunku obrony przeciwlotniczej dywizji. Do sieci tej włączone są odbiorniki radiowe R-312 pułku i batalionów 16 pz.

Przekazywanie sygnałów alarmowych do pododdziałów pułku przez radio odbywać się będzie we wszystkich zorganizowanych sieciach i kierunkach radiowych.

II. Łączność radioliniowa — patrz załącznik nr 7.

Biorąc pod uwagę fakt, że uszkodzony jest jeden komplet stacji radioliniowej R-401-M, mogą jedynie zapewnić łączność ze sztabem dywizji na nakazanym kierunku radioliniowym, oddając do dyspozycji sztabu pułku dwa kanały telefoniczne.

III. Łączność środkami przewodowymi — patrz załącznik nr 7.

Na podstawie decyzji dowódcy 16 pz oraz przewidywanych działań istnieje możliwość zorganizowania łączności przewodowej pułku na okres działań obronnych. W tym celu proponuję do rejonu stanowiska dowodzenia pułku skierować ruchomy węzeł łączności (RWŁ) oraz inny sprzęt, nie będący w eksploatacji, dla rozwinięcia węzła łączności, od którego należy rozpocząć rozwijanie kierunku łączności do KSD pułku. Po przybyciu 2/16 pz w rejon ześrodkowania należy podłączyć ten batalion do tego kierunku. Skierować do 1 i 3/16 pz drużyny radiotelefoniczne ze sprzętem łączności, których zadaniem będzie, z chwilą zajęcia rejonów SD na przewidzianej rubieży obrony, budowa kierunków telefonicznych do SD 16 pz. Według kalkulacji na zorganizowanie wyżej proponowanych kierunków zużyje około 25 km połowego kabla lekkiego (PKL). Przy równoległej budowie tych kierunków potrzeba około 3 godz. na wybudowanie i nawiązanie łączności. Biorąc pod uwagę czas przewidziany na działania obronne, wydaje się celowe zorganizowanie proponowanej łączności przewodowej. W rejonie KSD proponuję zorganizowanie kierunków łączności od KSD do rejonów rozmieszczenia poszczególnych magazynów. W tym celu chcę przekazać jedną łącznicę ŁP-10 i 8 aparatów telefonicznych oraz 6 km PKL.

IV. Łączność środkami ruchomymi — patrz załącznik nr 7.

Łączność ze sztabem 6 DZ organizuje się przy pomocy łącznika na śmigłowcu lub na motocyklu.

Zgodnie z decyzją dowódcy 16 pz co do ugrupowania bojowego pułku, proponuję ruchome środki łączności wykorzystać następująco:

- łączność z 1/16 pz na kierunku — przy pomocy łącznika na motocyklu;
- z 3/16 pz na kierunku — przy pomocy łącznika na samochodzie osobowo-terenowym;
- z KSD i 2/16 pz — drogą okrężną — przy pomocy łącznika na samochodzie osobowo-terenowym.

Na proponowaną organizację łączności wystarczą etatowe środki łączności pułku. Przy rozliczeniu sił i środków łączności wzięto pod uwagę następujące pododdziały łączności: kompanię łączności 16 pz, środki łączności kompanii rozpoznawczej, plutonu ochrony i regu-

lacji ruchu, kompanii saperów, plutonu rozpoznania skażeń i drużyny dowodzenia szefa artylerii pułku.

Szef sztabu po wysłuchaniu propozycji szefa łączności zatwierdził je i polecił zorganizowanie proponowanej łączności.

*

*

*

Załączone schematy organizacji łączności pułku zmechanizowanego w obronie należy traktować jako jeden z wariantów decyzji szefa łączności pułku w działaniach obronnych.

Przedstawiona organizacja łączności radiowej w pododdziałach pułku nie została uzasadniona z tego powodu, że nie wchodzi ona w zakres decyzji szefa łączności pułku, opracowywanej w formie dokumentu. Łączność radiowa pododdziałów pułku została przedstawiona w celu pokazania całej łączności pułku zmechanizowanego.

W materiale niniejszym nie załącza się takich dokumentów opracowywanych zwykle przez szefa łączności pułku, jak np. tabela składu sieci, kierunków i danych radiowych 16 pz, tabela kryptonimów stacji telefonicznych, tabela sygnałów rozpoznawczych osób funkcyjnych itp.

5. Propozycje zabezpieczenia chemicznego obrony 16 pz

(załącznik 3)

Główny wysiłek ochrony przed skażeniami w obronie 16 pz należy skoncentrować na zabezpieczeniu ochrony stanu osobowego pododdziałów przed rażącym działaniem broni jądrowej i chemicznej nieprzyjaciela.

Odwód rozpoznania skażeń pułku w składzie trzech drużyn należy wykorzystać do prowadzenia rozpoznania na planowych rubieżach i kierunkach wykonania kontrataków przez drugi rzut pułku. Jedną drużyną rozpoznania skażeń zabezpieczyć obserwację i rozpoznanie w rejonie stanowiska dowodzenia pułku. Rozpoznanie skażeń w rejonie rozmieszczenia tyłów pułku w toku walki obronnej prowadzić siłami przeszkolonych żołnierzy pododdziałów tyłowych oraz personelu poszczególnych składów. W batalionach zorganizować nieetatowe patrole rozpoznania skażeń z przeszkolonych żołnierzy. W wypadku masowych skażeń promieniotwórczych w rejonach rozmieszczenia drugiego rzutu i tyłów pułku wykorzystać działanie powietrznego patrolu rozpoznania skażeń 6 DZ. Podział plutonu rozpoznania skażeń 16 pz na okres działań obronnych — patrz załącznik nr 8.

W dotychczasowych działaniach znaczne dawki promieniowania otrzymały 4 i 6 kpzmot oraz 3 i 4 drużyna rozpoznania skażeń. Jednak dotychczasowe napromieniowanie 4 i 6 kpzmot nie będzie miało poważnego wpływu na wykonanie zadania przez 16 pz w dniu 6.8.

Stan zaopatrzenia pododdziałów pułku w środki indywidualnej ochrony przed skażeniami oraz wysokość ruchomych zapasów tych środków zapewnia prowadzenie walki obronnej jedynie do godzin wieczornych 6.8. Uzupełnienie braków w zapasach tych środków przez 6 DZ przewidywane jest w godzinach wieczornych 6.8. Zapasy odkażalnika i dezaktywatora przy dobowym zużyciu 0,2—0,3 jn zaspokajają potrzeby dwóch dni walki. Dla ochrony stanu osobowego przed ciekłymi środkami trującymi należy wykonać przykryte odcinki transzei — 10 mb na drużynę. Dla pododdziałów zajmujących rejony zalesione — z uwagi na możliwość powstania zastojów ST — przewidzieć rejony zapasowe.

Likwidację skażeń promieniotwórczych i chemicznych w pododdziałach pułku prowadzić za pomocą zestawów odkażających znajdujących się przy sprzęcie bojowym. Pułkowy punkt zbiórki skażonego umundurowania i ekwipunku urządzić w rejonie TRZESZCZYNA (3648c). Zasięg rozprzestrzeniania się niebezpiecznych stężeń sarinu, użytego przez nieprzyjaciela na 1/19 pz, nie zagraża ugrupowaniu bojowemu 16 pz. Rejon skażony środkami trującymi Vx należy obchodzić w kierunku północno-zachodnim.

Uzasadnienie propozycji

Większość proponowanych przedsięwzięć wynika z charakteru prowadzenia współczesnej walki obronnej. Jednak uzasadnienia w danym wypadku wymaga proponowany skład odwodu rozpoznania skażeń plutonu oraz wpływ użycia sarinu na działania bojowe 16 pz.

1. Proponowany skład odwodu rozpoznania skażeń 16 pz na okres działań obronnych wynika z dotychczasowego stanu napromienienia plutonu rozpoznania skażeń, zwłaszcza 3 drużyny. Pozostawienie tej drużyny w dalszym ciągu w odwodzie mogłoby doprowadzić do szybkiego przekroczenia dawki wielokrotnie dopuszczalnej.
2. Obliczenia zasięgu rozprzestrzeniania się obłoku pierwotnego sarinu, użytego na 1/19 pz, dokonano według wzoru:

$$R_p = K \cdot R_{p \text{ (tab.)}} \cdot \frac{3}{u} \text{ (km)},$$

gdzie:

- $R_{p \text{ (tab.)}}$ — tabelaryczna wartość głębokości rozprzestrzeniania się obłoku pierwotnego równa w danym wypadku 7 km;
 K — współczynnik uwzględniający stopień pionowej stateczności przyziemnej warstwy powietrza i dla izotermii = 1;
 U — prędkość wiatru — w danych warunkach wynosi 4 m/sek.

Ponadto na kierunku rozprzestrzeniania się obłoku skażonego powietrza uwzględniono wpływ ok. 0,5 km odcinka lasu.

$$R_p = 1 \cdot 7 \cdot \frac{3}{4} = 1,25 = 4 \text{ km (maksymalny zasięg wynosi 5,25 km)}.$$

3. Dane wyjściowe do obliczenia zasięgu rozprzestrzeniania się obłoku wtórnego sarinu użytego przez artylerię nieprzyjaciela na 1/19 pz.

- Δ_{tab} — tabelaryczna gęstość skażenia = 1,0 g/m²;
 Δ — faktyczna gęstość skażenia = 1,0 g/m²;
 U — prędkość wiatru = 4 m/sek.
 — współczynnik $K_R = 1,33$;

4. Obliczenia K_R dokonano stosując wzór:

$$K_R = K_{R \text{ (tab.)}} \cdot \frac{U \cdot \Delta_{\text{tab.}}}{3 \cdot \Delta} \text{ (km)},$$

gdzie:

- $K_{R \text{ (tab.)}}$ — tabelaryczna wartość współczynników głębokości rozprzestrzeniania się obłoku wtórnego w zależności od ekspozycji, warunków bezpieczeństwa i kierunku wiatru.
 W danym wypadku $K_{R \text{ (tab.)}} = 0,53$;
 — pozostałe dane — jak wyżej.

5. Na podstawie tabeli zasięgów rozprzestrzeniania się ST określono maksymalną głębokość niebezpiecznego rozprzestrzeniania się obłoku wtórnego sarinu użytego przez artylerię nieprzyjaciela na 1/19 pz. Głębokość ta wynosi ok. 6,8 km, a po uwzględnieniu na kierunku przesuwania się obłoku 0,5 km lasu — 5,5 km.

6. Propozycja decyzji kwatermistrza 16 pz oraz jej uzasadnienie

Z zadania bojowego, decyzji dowódcy pułku i sytuacji tylowej wynikają podstawowe zadania tyłów, które sprowadzają się do:

- wyprowadzenia z rejonu obrony pułku tych elementów tyłowych, które mogą utrudniać wykonanie zadania bojowego;
- uwolnienia pododdziałów bojowych od rannych i porażonych oraz uszkodzonego sprzętu;
- dostarczenia pododdziałom bojowym środków materiałowych niezbędnych do prowadzenia walki.

A. DECYZJA KWATERMISTRZA 16 pz

Na podstawie analizy zadania bojowego oraz oceny sytuacji wojsk i tyłów 16 pz należałoby podjąć następującą decyzję:

1. Wyewakuować ciężko i średnio rannych znajdujących się na PPM, a także porażonych z rejonu uderzenia jądrowego do DPM w m. ŁOBEZ (4440), wykorzystując w tym celu 5 samochodów ciężarowo-terenowych STAR 6 × 6 z plutonu dowozu amunicji kompanii transportowej pułku. Lekko rannych skierować po opatrzeniu do pododdziałów bojowych lub ewakuować wraz z PPM. Rannych z batalionów ewakuować do nowego rejonu rozmieszczenia PPM.
2. Przegrupować PPM do rejonu 1,5 km zach. PRZYTOŃ (3438).
3. O 10.40 6.8 wysłać do m. RZEŚNICA (3262) 5 samochodów ciężarowo-terenowych STAR 6 × 6 z przyczepami (z plutonu dowozu amunicji kompanii transportowej pułku) i przyjąć 21,5 tony amunicji z transportu armijnego. Amunicję na samochodach skompletować tak, aby nie wymagała przeładunku przy dowozie do pododdziałów. Kolumnę z amunicją doprowadzić do rejonu PRZYTOŃ.
4. Przegrupować PPG do rejonu BRZEŻNIAK (3646), BRZEŻNICA (3446), DUSZNIKI (3648).
5. Uzupełnić amunicję w pododdziałach do 15.00 6.8. Paliwo i żywność uzupełnić w godzinach wieczornych.
6. Drogi dowozu i ewakuacji: BRZEŻNICA, BRZEŻNIAK (3444), WĘGORZYNO, WINNIKI (3232) oraz BRZEŻNICA, BRZEŻNIAK, STORKOWO (2638).

B. UZASADNIENIE DECYZJI:

1. Konieczność zapewnienia swobody manewru pododdziałom bojowym oraz stworzenia warunków do wykonywania zadań przez pododdziały tylowe wymaga ewakuowania rannych znajdujących się na PPM i w rejonie uderzenia jądrowego, a także przegrupowania PPM i PPG.

a) Ewakuacja rannych

Ze względu na to, że do ewakuacji rannych do DPM nie można wykorzystać samochodów sanitarnych kompanii medycznej 16 pz, gdyż pracują one w ogniwie PPM — bpm, należy wykorzystać w tym celu transport ogólnego przeznaczenia. W plutonie amunicyjnym kompanii transportowej są puste samochody. Część z nich będzie zaangażowana do pobrania amunicji z wyznaczonego rejonu, a pozostałe można przeznaczyć do ewakuacji rannych. Do realizacji tego zadania potrzeba: 2 samochodów dla 10 ciężko i średnio rannych oraz 3 samochodów dla 30 rannych i porażonych. Samochody te należy przystosować do ewakuacji przez wyścielenie ich słomą. Na przeprowadzenie ewakuacji potrzeba około 3 godzin, z czego na:

— wydanie zarządzeń i dojazd do rejonu PPM	— 1 godz.;
— załadunek rannych	— 0,25 godz.;
— ewakuacji rannych do m. ŁOBEZ	— 1 godz.;
— wyładunek rannych w DPM	— 0,25 godz.;
— powrót transportu do PPG	— 0,5 godz.

b) Przegrupowanie PPM

PPM rozmieszczony w rejonie las (3032) z chwilą obsadzenia rubieży obrony znajdzie się w odległości 2 km od przedniego skraju, w rejonie 1/16 pz.

Aby nie utrudniać manewru elementom bojowym, zapewnić bezpieczeństwo i stworzyć warunki do pracy kompanii medycznej pułku, a także umożliwić ewakuację rannych ze wszystkich pododdziałów, należy PPM przegrupować do nowego rejonu. Można to osiągnąć rozmieszczając PPM za naturalnymi przeszkodami terenowymi. Taka dogodna rubież przebiega przez RUNOWO POMORSKIE (3634), WĘGORZYNO, jez. WĘGORZYNO, jez. ZAJEZIERZE, jez. CZAPLE.

Uwzględniając główny wysiłek obrony pułku, który koncentruje się na prawym skrzydle, kierunki kontrataków II rzutem pułku, a także przebieg dróg — właściwe jest rozmieszczenie PPM w rejonie 1,5 km zach. PRZYTOŃ (3440).

- c) PPG po zmianie ugrupowania bojowego znalazłby się między I a II rzutem pułku, w odległości 8—10 km od przedniego skraju. Takie rozmieszczenie nie stwarzałoby warunków do pracy pododdziałom tyłowym, a jednocześnie mogłoby utrudnić wykonywanie kontrataków przez II rzut pułku. Z tego względu konieczne jest przegrupowanie PPG do nowego rejonu. Biorąc pod uwagę ugrupowanie bojowe pułku oraz warunki rozmieszczenia najbardziej celowo jest przegrupować PPG do rejonu BRZEŻNIAK (3646), BRZEŻNICA (3446), DUSZNIKI (3648). Rejon ten jest bardziej oddalony od prawdopodobnych celów uderzeń jądrowych, a jednocześnie umożliwia udzielenie pomocy PPG przez drugi rzut pułku w razie nagłego pojawienia się tam nieprzyjaciela.

2. Uzupełnienie zaopatrzenia

Pułk otrzymał polecenie przyjęcia 21,5 tony amunicji z transportu armijnego w rejonie RZEŚNICA (3262) od 12.00—14.00 6.8. Do przewiezienia tych ilości amunicji potrzeba 5 samochodów STAR 6 × 6 wraz z przyczepami, na które można załadować 24 tony amunicji (przy współczynniku załadowania 0,8). Uwzględniając, że transport ten będzie wykorzystywany na odcinkach dróg gruntowych, a także konieczność podziału amunicji na ładunki przeznaczone do pododdziałów, rezerwa pojemności ładunkowej jest niezbędna.

W celu przyspieszenia przekazania amunicji pododdziałom bojowym (będzie ona w rejonie pułku około 14.00—15.00) należy transport z amunicją skierować do m. PRZYTON, skąd zostanie ona rozesłana do pododdziałów. Podział amunicji między pododdziały — patrz tabela zaopatrzenia.

Zapasy paliwa i żywności w pododdziałach bojowych umożliwiają im prowadzenie walki do godzin wieczornych 6.8 (paliwa jest 0,5—0,7 jn, żywności 1 rdz). Dlatego też nie ma potrzeby uzupełniania tych środków materiałowych w ciągu dnia walki.

3. Drogi dowozu i ewakuacji

Działanie pułku na szerokim froncie wymaga wyznaczenia oddzielnych dróg dowozu i ewakuacji na 2 kierunkach. Zwiększa to zakres obsługi dróg, lecz jednocześnie umożliwia sprawną realizację zaopatrywania i ewakuacji.

Tabela nr 1

TABELA ZAOPATRZENIA W AMUNICJĘ PODODZIAŁÓW 16 pz na 6.8

	A m u n i c j a w j o						Dowóz ton
	strzel- ka	moździer- zy 82 mm	moździer- zy 120 mm	PPK	armat 85 mm	hb 122 mm	czol- gowa [*]
1 bpz	Stan na 10.00 6.8	0,35	0,35	0,35	0,5	—	0,7
	Planowany dowóz	—	—	0,4	1,5	—	0,25
	Normy zużycia na 6.8	0,25	0,25	0,65	1,5	—	0,75
2 bpz	Stan na 10.00 6.8.	0,75	0,75	0,75	1,0	—	0,7
	Planowany dowóz	—	—	—	0,5	—	0,25
	Normy zużycia na 6.8.	0,6	0,6	0,6	1,0	—	0,75
3 bpz	Stan na 10.00 6.8.	0,5	0,5	0,5	1,0	—	0,7
	Planowany dowóz	—	—	0,2	0,5	—	0,25
	Normy zużycia na 6.8.	0,4	0,4	0,6	1,0	—	0,75
hb 122 mm	Stan na 10.00 6.8.	0,7	—	—	—	0,5	—
	Planowany dowóz	—	—	—	—	0,3	—
	Normy zużycia na 6.8.	0,1	—	—	—	0,6	—
bppanc	Stan na 10.00 6.8.	0,6	—	—	0,8	—	—
	Planowany dowóz	—	—	—	1,0	—	—
	Normy zużycia na 6.8.	0,1	—	—	1,0	—	—
pozostałe pododdz.	Stan na 10.00 6.8.	0,6	—	—	—	—	0,7
	Planowany dowóz	—	—	—	—	—	—
	Normy zużycia na 6.8.	0,1	—	—	—	—	0,5

*) Batalion człogów rozdzielono kompaniami do bpz.

7. Propozycje zabezpieczenia technicznego 16 pz w obronie

W związku z koniecznością wycofania pułku i przejścia do obrony na nowej rubieży:

- wszystkie środki ewakuacyjne pułku natychmiast zaangażować do ewakuacji uszkodzonego sprzętu;
- zezwolić dowódcom batalionów w uzasadnionej sytuacji w braku ciągników ewakuować uszkodzony sprzęt wozami technicznie sprawnymi;
- w pierwszej kolejności ewakuować sprzęt wymagający naprawy bieżącej i średniej za rubież J. WOŚWIN, J. DŁUSKO, J. IŃSKO;
- zezwolić na domontaż sprzętu wymagającego naprawy głównej w sytuacji nie rokującej nadziei na ewakuację, a następnie go niszczyć;
- warsztaty pułkowe skierować w rejon STARE WĘGRZYŃKO (3038), rozwijając tam pułkowy PZWiPU, a środki ewakuacyjne warsztatów wykorzystać do ewakuacji uszkodzonego sprzętu — aż do przedniego skraju włącznie;
- przyspieszyć przejęcie przydzielonej GRE, a jej środki ewakuacyjne wykorzystać do ewakuacji na osi: nowa rubież obronna — pułkowy PZWiPU;
- w czasie walki obronnej batalionów na nowej rubieży, GRE pozostać w dotychczasowym składzie. Środki naprawcze przydzielonej GRE wykorzystać do pracy na pułkowym PZWiPU, a środki ewakuacyjne — zależnie od natężenia walki — do ewakuacji uszkodzonego sprzętu na osiach: batalionowe GRE — pułkowy PZWiPU;
- w toku walki obronnej niesprawne technicznie wozy bojowe wykorzystywać jako nieruchome punkty ogniowe, dokonując jednocześnie ich naprawy;
- wszelkie zabiegi obsługowe przeprowadzić w pododdziałach w dogodnej sytuacji taktycznej po zajęciu wyznaczonych rejonów obrony;
- uzgodnić z kwatermistrzem pułku, aby dowóz zestawów naprawczych oraz części zamiennych i materiałów eksploatacyjnych odbył się środkami pułku i dywizji bezpośrednio do GRE i warsztatów pułkowych;
- powiadomić wydział techniczny dywizji, aby swoimi środkami ewakuował z pułkowego PZWiPU sprzęt techniczny wymagający naprawy średniej i głównej.

Uzasadnienie decyzji

Przejście 1 i 3/16 pz na nową rubież opartą o jeziora: WOŚWIN, DŁUSKO i IŃSKO pod naporem przeważających sił npla zmusza służbę techniczną do podjęcia zdecydowanych kroków mających na celu wyewakuowanie uszkodzonego sprzętu. Do ewakuacji o godzinie 10.00 6.8 było 5 czołgów, 8 transporterów i 4 samochody. Zadaniem załóg i GRE w pierwszej kolejności będzie przygotowanie układów bieżnych uszkodzonego sprzętu, aby można było sprawnie przeprowadzić ewakuację.

Średnia odległość ramienia ewakuacji od przedniego skraju za rubież obrony wynosi 10—12 km.

W pierwszej kolejności możliwe jest wykorzystanie dwóch ciągników pancernych, które wchodziły w skład GRE nr 1 i 2. Ciągnik pancerzy GRE nr 3 jest oddalony od przedniego skraju 15 km i na przybycie w rejon KAMIENNY MOST (2424) potrzebuje około 30 minut. GRE nie muszą ewakuować uszkodzonego sprzętu bezpośrednio za przedni skraj obrony, a mogą to czynić etapami, skracając ramię ewakuacji.

Zagrożenie opanowania wsi KAMIENNY MOST oraz ograniczone możliwości GRE podyktowały konieczność wydania dowódcom batalionów zezwolenia na użycie wozów technicznie sprawnych do ewakuacji uszkodzonego sprzętu. Rzecz oczywista, że nie chodzi w tym wypadku o to, aby wozy sprawne technicznie zamiast walczyć zajęły się holowaniem wozów uszkodzonych. Chodzi o ewakuację chwilową w bezpieczne miejsce, z którego uszkodzone czołgi i transportery mogłyby prowadzić ogień do czasu podejścia ciągników. Rozwój walki, mała ilość ciągników oraz możliwość dużych uszkodzeń i zablokowań układów jezdnych w sprzęcie wymagającym naprawy głównej — posłużyły za podstawę wydania zezwolenia na częściowy demontaż i niszczenie.

W rejonie STARE WĘGRZYŃKO (3038) zgromadzony jest fundusz naprawczy 2/16 pz; tam też skierowano warsztaty pułkowe. Rozwinięcie w tym rejonie pułkowego PZWIPU w pełni odpowiada zabezpieczeniu działań obronnych w świetle ugrupowania obronnego pułku na nowej rubieży.

Za około godzinę do ewakuacji i naprawy przystąpi GRE przydzielona z dywizji. Wejście do akcji tej grupy umożliwi sekcji technicznej pułku:

- oddanie każdemu z batalionów jego GRE;
- dodatkowe wzmocnienie GRE drugiego batalionu;
- pełne zabezpieczenie ewakuacji na osiach: batalionowe GRE — pułkowy PZWIPU;
- zwiększony wydajność pułkowych środków naprawczych.

W działaniach obronnych przebieg sprzętu technicznego jest o wiele mniejszy niż w działaniach zaczepnych. Jednak w tym wypadku sytuacja taktyczna nie pozwoliła dokonać obsługi sprzętu; dlatego też jest konieczne po zajęciu rubieży obronnej przystąpienie do organizacji obsługi. Obsługiwanie powinny przeprowadzać pododdziały etapami. Nie

można dopuścić do tego, aby dokonywanie zabiegów obsługowych wyeliminowało jakiś pododdział z walki. Z drugiej strony należy zdać sobie sprawę z tego, że niedokonanie we właściwym czasie obsługiwanego sprzętu prowadzi do kilkakrotnego zwiększenia uszkodzeń eksploatacyjnych. Dlatego obsługa sprzętu technicznego w czasie walki jest nie tylko sprawą sekcji technicznej pułku; tu muszą przejawiać inicjatywę i troskę o sprzęt dowódcy wszystkich szczebli oraz sztab pułku.

W nocy z 5 na 6.8 GRE oraz warsztaty pułkowe otrzymały ze składów dywizyjnych uzupełnienie w postaci zestawów naprawczych, części zamiennych i materiałów eksploatacyjnych. Wszystkie pułkowe środki naprawcze w najbliższym czasie muszą udzielić pomocy technicznej 4 czołgom, 9 transporterom i 13 samochodom, które wymagają naprawy bieżącej. Sprzęt wymagający naprawy średniej (2 czołgi, 5 transporterów, 5 samochodów) będzie również potrzebował pomocy technicznej oraz pewnej ilości części zamiennych i materiałów eksploatacyjnych. Pozwoli to załogom na przygotowanie sprzętu technicznego do sprawnego ewakuacji. Ponieważ GRE posiadają nie tak duże zapasy części zamiennych i materiałów eksploatacyjnych, a one w pierwszej kolejności muszą udzielać pomocy (zużywając w tym celu swoje zapasy), należy je uzupełnić, aby mogły wykonywać zadania.

Opóźniające działanie batalionów 1 i 3/16 pz oraz aktywne działanie 2 batalionu pozwoli środkom zaopatrywania dowieźć niezbędne materiały do GRE. W sprzyjającej sytuacji po zajęciu rubieży obronnej i umocnieniu się zaopatrywanie prowadzić się będzie aż do przedniego skraju, szczególnie jeżeli chodzi o materiały eksploatacyjne.

Na okres trwania walki obronnej 16 pz, proponuje się zorganizować następujące elementy służby technicznej:

- GRE nr 1 w składzie WPT, A/Sam;
- GRE nr 2 w składzie WPT, A/Sam;
- GRE nr 3 w składzie A/Panc, A/Sam, WAT.

Dwa ciągniki pancerne zabezpieczą ewakuację na osi: batalionowe GRE — pułkowy PZWIPU, a jeden pracę na PZWIPU. Wszystkie pozostałe środki pomocy technicznej obsługują pułkowy PZWIPU.

Część druga

WALKA Z DESANTEM POWIETRZNYM NIEPRZYJACIELA NA OBSZARZE OKRĘGU WOJSKOWEGO

1. Zasadnicze problemy organizacji i prowadzenia walki z desantem powietrznym nieprzyjaciela na obszarze okręgu wojskowego

Przestrzeń dzieląca obszar naszego kraju od linii styczności z obozem zachodnim jest tak niewielka, zwłaszcza na kierunku północnym, że istnieją wszelkie warunki fizyczne potrzebne do wysadzenia przez nieprzyjaciela desantu powietrznego w dowolnym dogodnym do tego miejscu.

Prawdopodobieństwo wysadzenia desantu wiąże się z szeregiem czynników działających na korzyść nieprzyjaciela. Będzie ono większe, gdy nieprzyjaciół będzie się spodziewał odniesienia poważnych korzyści, a równocześnie będzie mógł liczyć na odzyskanie sił desantowych. Niezbędnym więc warunkiem przeprowadzenia pomyślnej operacji desantowej jest powodzenie na froncie zewnętrznym, na kierunku działania desantu.

W razie rozpoczęcia agresywnych działań przed rozpoczęciem przegrupowania głównych sił operacyjnych Układu Warszawskiego nieprzyjaciół może liczyć na rozbicie sił osłonowych w NRD i na szybkie dojście do linii Odry. Kapitałne znaczenie dla nieprzyjaciela będzie miało zdeorganizowanie mobilizacji i przegrupowania wojsk polskich i radzieckich celem niedopuszczenia ich do przejścia w szybkim tempie na zachód za Odrę. Licząc na powodzenie na kierunku nadmorskim, nieprzyjaciół może kalkulować wyjście na rubież rzeki Odra w ciągu kilku pierwszych (trzech do pięciu) dni operacji — pod warunkiem, że nasze wojska operacyjne nie zdążą przejść do rejonów wyjściowych. Dla zwiększenia szans powodzenia nieprzyjaciół będzie miał wszelkie dane po temu, aby wysadzić desant za Odrę już w pierwszym lub drugim dniu wojny bądź w celu uchwycenia przepraw i niedopuszczenia przez to do wyjścia naszych wojsk, bądź też w celu zdeorganizowania ich przemarszu niszcząc równocześnie przeprawy na rzece przy pomocy lotnictwa lub dywersji. W pierwszym wypadku musiałby to być desant o dużej sile, co najmniej dywizji wyposażonej w ciężki sprzęt, której zapewniona będzie silna osłona i wsparcie z powietrza. Dywizja taka ładowałaby całością sił na kierunkach głównych przepraw. W drugim wypadku desant mógłby być słabszy — w sile np. brygady czy nawet pojedynczych batalionów i kompanii lądujących na dużym obszarze z zadaniem dokonywania maksymalnych zniszczeń w systemie komuni-

kacji i dezorganizowania przemarszu wojsk poprzez atakowanie kolumn, sianie paniki i zamętu.

Zrzucenie desantu na obszar kraju nie w początkowym okresie wojny stanie się możliwe wtedy, gdy nieprzyjaciel, uzyskawszy zdecydowane powodzenie, będzie mógł liczyć na dojście do naszych obszarów i będzie się starał nie dopuścić do podejścia odwodów strategicznych. Desant taki może być wysadzony na dużej przeszkodzie wodnej, raczej na Wiśle, niż na Odrze.

Tego rodzaju przewidywania działań nieprzyjaciela zmuszają okręgi wojskowe okresu wojennego do przygotowania się do walki z desantami na ich obszarze — z uwzględnieniem zarówno wszelkich przewidywanych wariantów działań nieprzyjaciela, jak i wariantów działania własnego, — zależnie od spodziewanego rozwoju sytuacji.

W wyniku przygotowań do wojny powstać musi w sztabie okręgu plan operacji przeciwdesantowej nakreslający ramowo zadania dla wszystkich sił przewidzianych do wzięcia udziału w tej operacji w poszczególnych jej etapach. Warianty tego planu opracowane będą zależnie od przewidywanych rejonów lądowania, które muszą być określone z uwzględnieniem wyników analizy obszaru geograficznego pod względem możliwości desantowania wojsk oraz odpowiednio do posiadanych w różnych sytuacjach sił własnych.

Walka z desantem powietrznym musi być prowadzona nieustannie od momentu jego wykrycia, zaczynając — jeśli to jest możliwe — od lotnisk załadowania. Do chwili wysadzenia desantu walki tej nie może prowadzić okręg. Nie pozwalają na to jego środki ogniowe. Może on rozpocząć tę walkę dopiero wówczas, gdy desant znajdzie się nad jego obszarem.

Charakterystyczną cechą walki z lądującym desantem powietrznym będzie angażowanie do niej coraz to większych sił. Początkowo powinny wejść do akcji oddziały i jednostki przebywające w rejonie lądowania: oddziały samoobrony, znajdujące się najbliżej wojska obrony terytorialnej, jednostki wojsk operacyjnych, którym desant zagraża bezpośrednio. Będzie to walka żywiołowa i nie kierowana przez wyższy szczebel. Stopniowo, w miarę osiągania gotowości bojowej i krystalizowania się położenia, do walki wchodzić będą inne jednostki będące do dyspozycji okręgu; walka będzie już organizowana przez sztab okręgu.

Podstawową siłą okręgu do walki z desantami nieprzyjaciela są brygady manewrowe obrony wewnętrznej. Zależnie od stopnia zagrożenia, brygady te powinny być utrzymywane w odpowiednim stopniu gotowości do działań. Jeżeli poważnie zagraża wysadzenie desantu, to nie powinny one być angażowane — jeśli to tylko możliwe — do wykonywania innych zadań, takich na przykład, jak likwidacja skutków uderzeń powietrznych nieprzyjaciela.

Przy dobrej funkcjonującej wymianie informacji okręg powinien być zdolny do zaalarmowania jednostek bojowych jeszcze przed rozpoczęciem lądowania, zyskując dzięki temu bardzo cenny czas.

Czas w operacji przeciwdesantowej ma ogromne znaczenie. Im szybciej zostanie zorganizowana i rozpoczęta operacja, tym większe są szan-

se na uzyskanie powodzenia. Dlatego konieczne jest organizowanie operacji etapami, z których każdy będzie ograniczał możliwości działania nieprzyjaciela i w ostatniej fazie doprowadzi do rozbicia desantu.

Ogólnie można w operacji przeciwdesantowej wydzielić cztery etapy:

I etap stanowi samodzielne wejście do walki oddziałów znajdujących się w pobliżu miejsca lądowania poszczególnych grup desantowych. To nie kierowane zazwyczaj przez wyższy szczebel działania ma na celu opóźnienie osiągnięcia przez desant gotowości bojowej przez niedopuszczenie do połączenia się lądujących grup w oddziały i zdeorganizowanie desantu w najtrudniejszym dla niego okresie. Sztab okręgu zbiera w tym czasie wiadomości o desancie i podejmuje wstępne kroki dla zorganizowania operacji przeciwdesantowej.

II etap będzie polegał na stworzeniu wokół rejonu lądowania desantu zapory spełniającej dwa zadania: po pierwsze, niedopuszczenia do rozprzestrzeniania się desantu, a po drugie — prowadzenia rozpoznania.

Montowanie ewentualnej zapory będzie pierwszym przedsięwzięciem kierowanym przez sztab okręgu wtedy, kiedy wojska przeznaczone do likwidacji desantu nie są jeszcze w pełni gotowe wejść do akcji bądź też sztab nie ma dostatecznych danych o nieprzyjacielu dla rozpoczęcia działań. Jeżeli siły nieprzyjaciela lądują w kilku dość odległych od siebie rejonach, to zapora może być tworzona wokół poszczególnych zgromadzeń dla utrudnienia lub niedopuszczenia do ich połączenia się. Zapora powinna być utworzona na dogodnych rubieżach — niekoniecznie w styczności z nieprzyjacielem. Styczność nawiąza patroli rozpoznawcze.

III etap stanowi zorganizowane działanie wojsk mające na celu rozbicie sił desantowych i zniszczenie głównych zgromadzeń na najważniejszych kierunkach. W wyniku prowadzenia tych działań wojska desantowe powinny być rozbite lub rozproszone. Chociaż rozbity desant nie będzie groźny operacyjnie, może on jeszcze, drobnymi grupami dezorganizować życie na obszarze okręgu lub stworzyć załazki band zbrojnego podziemia. Rozproszony desant może się również zebrać w innym miejscu i rozpocząć działania na nowo. Wobec tego po zakończeniu głównych działań rozpoczyna się końcowy etap walki.

IV etap operacji przeciwdesantowej ma na celu zlikwidowanie resztek wojsk desantowych — aż do całkowitego oczyszczenia obszaru z obcych elementów. Na początku tego etapu operacji działać będą jeszcze siły OW, które w miarę zmniejszania się zagrożenia będą przekazywać swoje zadania siłom obrony terytorialnej. W etapie tym, zależnie od nasilenia działań, okręg może podzielić swoje siły na mniejsze zgromadzenia i przekazać dowodzenie akcją likwidacyjną wojewódzkim sztabom wojskowym, zapewniając ich współdziałanie ze sobą.

Jest rzeczą oczywistą, że przedstawiony podział operacji przeciwdesantowej na etapy nie jest schematem, według którego należy organizować działania. Na przykład może zaistnieć taka sytuacja, w której nie trzeba będzie organizować drugiego etapu; może nie starczyć na to sił lub po prostu trzeba go będzie zaniechać ze względów organizacyjnych.

W wypadku kiedy sztab okręgu wojskowego musi kierować równocześnie innymi równie ważnymi albo ważniejszymi nawet działaniami, kierowanie operacją przeciwdesantową może być przekazane specjalnie do tego celu powołanej przez okręg grupie operacyjnej, której przydzielone będą odpowiednie siły. Jeśli desant znajdzie się w rejonie leżącym częściowo na obszarze dwu sąsiadujących ze sobą okręgów, organizacją i obsadzeniem dowództwa grupy zajmie się zwykle Sztab Generalny z ramienia Komitetu Obrony Kraju.

Jak przebiegać będzie praca sztabu okręgu lub sztabu grupy operacyjnej w czasie organizowania i kierowania operacją przeciwdesantową?

Trzeba wyjaśnić, że sztab grupy operacyjnej będzie tworzony zwykle na bazie ruchomego stanowiska dowodzenia, a więc będzie posiadał zasadnicze elementy niezbędne do przejęcia kierowania operacją. Wszelkie uzupełnienia stanu osobowego i środków łączności zapewni sztab okręgu.

W planach operacji przeciwdesantowej okręgu zagadnienie utworzenia grupy operacyjnej jest już z góry ustalone, tak że jej sztab jest zorientowany w położeniu na obszarze okręgu i w ewentualnych posunięciach nieprzyjaciela.

Z chwilą otrzymania danych o rozpoczęciu lądowania desantu sztab powinien:

- zaalarmować jednostki przewidziane do walki z desantem (jeżeli nie zostały zaalarmowane w czasie dolotu desantu);
- zapewnić sobie dopływ wiadomości z rejonu lądowania przez nawiązanie łączności ze sztabami wojskowymi w rejonie lądowania i wysłanie własnego rozpoznania — najczęściej lotniczego;
- skontrolować gotowość oddziałów do działań;
- jeżeli sztab dysponuje lotnictwem szturmowym — nakazać atakowanie desantu z powietrza.

Należy liczyć się z tym, że pierwsze wiadomości o lądowaniu desantu mogą być i przesadzone, i niepewne, czasem bardzo skąpe. Dlatego też, mimo że — jak to już podkreślaliśmy — czas odgrywa pierwszorzędną rolę, sztab okręgu (grupy operacyjnej) nie może działać zbyt pochopnie, co nie oznacza, że należy zwlekać z podjęciem decyzji do pełnego wyjaśnienia sytuacji. Konieczna jest rozważna ocena sytuacji, ponieważ siły, które z własnej inicjatywy wzięły udział w zwalczaniu desantu nieprzyjaciela trudno będzie przemanewrować ze względu na duży ruch tranzytowy na drogach. Zanim się podejmie decyzję, należy ocenić:

- przebieg lądowania desantu, ustalając rejony lądowania i ewentualnie przypuszczalne główne zgrupowanie nieprzyjaciela;
- sytuację na obszarze okręgu: przebieg mobilizacji, gotowość jednostek i ruch na drogach;
- możliwości sił OTK, uwzględniając ich położenie względem desantu (stan gotowości, odległość od miejsca lądowania, czas potrzebny na przebycie tej odległości);
- zmiany, jakie zaszły w sytuacji w porównaniu z ustalonym uprzednio planem operacji przeciwdesantowej (różnica między przewidywanym a faktycznym miejscem lądowania, różnice w ilości i roz-

mieszczeniu jednostek przeznaczonych do walki z desantem itp.).

Po tej ocenie w miarę wyjaśniania się sytuacji sztab może przystąpić do przygotowania uzupełnień do planu operacji lub opracowania nowego planu, uwzględniając przede wszystkim elementy potrzebne dowódcy do powzięcia decyzji.

Dokonując analizy sytuacji dowódca okręgu (grupy operacyjnej) musi korzystać z tych fragmentarycznych danych, jakie są mu dostępne. Na podstawie analizy, przeprowadzonej zgodnie z przyjętą procedurą (położenie własne, położenie nieprzyjaciela, zadanie) dowódca musi sobie wytworzyć obraz przyszłych działań, a więc:

- kolejne etapy działań;
- współdziałanie sił w poszczególnych etapach;
- wsparcie działań.

W decyzji dowódca musi określić: gdzie wykonać główne uderzenie — jakimi siłami, jak blokować nieprzyjaciela, aby nie rozprzestrzenił się i nie wymykał spod uderzenia, kolejność atakowania nieprzyjaciela i sposób działania.

Po powzięciu decyzji i przekazaniu jej wykonawcom dowódca okręgu (grupy operacyjnej) wydaje rozkaz dowódcom jednostek i organizuje współdziałanie między oddziałami.

Stawiając zadania należy podać:

- wiadomości o desancie uzyskane przez sztab z różnych źródeł i ocenę tych wiadomości z punktu widzenia możliwości działania nieprzyjaciela i wynikającego z tego zagrożenia;
- wiadomości o siłach własnych znajdujących się w rejonie wysadzenia desantu, o ich działaniach oraz o położeniu wojsk przechodzących przez obszar okręgu;
- zamiar dowódcy OW dotyczący likwidacji desantu;
- siły i środki biorące udział w likwidacji desantu oraz ich zadania, a szczególnie: skład zgrupowań bojowych i ich zadania; kierunki lub pasy działań; współdziałanie (kiedy, z kim, gdzie); czas rozpoczęcia działań i ewentualne etapy działań; wsparcie i osłonę działań; zabezpieczenie działań; organizację dowodzenia.

Zależnie od położenia desantu względem sił własnych przeznaczonych do walki z nim, dowódca okręgu (GO) może nakazać marsz oddziałów do rejonów wyjściowych znajdujących się poza rejonem zamierzonej walki, zanim wyda rozkazy podległym dowódcom. Pozwoli to na skrócenie czasu przygotowań i szybsze wejście do walki.

Do wysłuchania decyzji i zapoznania się z planem walki z desantem należy zaprosić komendanta strefy kierowania ruchem i ewentualnie zainteresowanych komendantów stref kontroli ruchu wojsk. Jeżeli to jest konieczne, trzeba podjąć i uzgodnić decyzje co do dalszego marszu kolumn i transportów, uwzględniając konieczność ominięcia rejonów walki, ewentualnie zapewnić wzmocnienie ochrony obiektów komunikacyjnych. Z uwagi na całkowitą zależność ruchu wojsk od przebiegu walki z desantem, dowódca okręgu może podporządkować grupie operacyjnej komendę strefy kierowania ruchem. Komenda ta będzie wówczas częścią sztabu grupy operacyjnej, rozwiązującą zagadnienia

43

ruchu i bezpieczeństwa na drogach, organizacji przepraw itp. Równocześnie komenda reprezentować będzie zasadnicze interesy wojsk operacyjnych, usiłujących jak najszybciej dojść do rejonów wyjściowych.

Siły podchodzące do rejonu walki, po zapoznaniu się z położeniem nieprzyjaciela na podstawie meldunków dowódców oddziałów znajdujących się na zaporze, powinny niezwłocznie przechodzić do gwałtownych uderzeń na wykryte zgrupowania przeciwnika na wyznaczonych kierunkach, starając się rozciąć i rozbić jak najszybciej siły desantowe.

Uderzenie na desant wykonuje się najczęściej na kierunkach zbieżnych, co stwarza z jednej strony możliwość działania na skrzydła i tyły poszczególnych jego zgrupowań, z drugiej zaś — niebezpieczeństwo zawiązania się walki między własnymi oddziałami nie tylko podchodzącymi z zewnątrz, ale i z siłami, które walczą wewnątrz ugrupowania nieprzyjaciela. Przewidując taką możliwość należy w czasie organizacji współdziałania szczególnie podkreślić sposoby jej uniknięcia, ustalić niezawodne sygnały identyfikowania i porozumiewania się oddziałów. Niemal nieodzowne w tego rodzaju walce staje się dozorowanie pola walki przez samoloty obserwacyjno-rozpoznawcze pracujące na rzecz sztabu okręgu (GO) i oddziałów walczących. Ustalenie prostych sygnałów między ziemią a lotnikiem pozwoli na szybkie określenie wzajemnego położenia oddziałów własnych, co ma bardzo istotne znaczenie dla organizacji współdziałania i kierowania walką.

Współdziałanie ustalone na początku działań nie utrzyma się przez cały czas walki, trudno bowiem przypuszczać, aby walka rozwijała się dokładnie według ustalonego planu. Stąd stała troska dowódcy i sztabu okręgu (GO) o poprawianie planu współdziałania odpowiednio do zaistniałej sytuacji. Sztab okręgu musi dbać o współdziałanie między poszczególnymi zgrupowaniami działającymi na oddzielnych kierunkach, dowódcy zgrupowań zaś — o współdziałanie wewnątrz zgrupowań i z sąsiadami.

Oddziały natrafiające na silny opór nieprzyjaciela powinny przechodzić niewielką częścią sił do obrony osiągniętej rubieży, a większością sił działać na innym kierunku, szukając słabych punktów napotkanego ugrupowania przeciwnika. Do obejścia nieprzyjaciela i zaatakowania go z innego kierunku może się w znacznym stopniu przyczynić lotnictwo rozpoznawcze, które powinno być wykorzystane do maksimum. Szukanie słabych punktów ugrupowania nieprzyjaciela nie może się przekształcić w omijanie jego zgrupowań. Każde napotkane zgrupowanie musi być atakowane aż do rozstrzygnięcia walki na korzyść atakujących oddziałów. Bardzo pożyteczne może być — jeżeli okręg dysponuje śmigłowcami — przerzucanie do środka ugrupowania nieprzyjaciela drobnych patroli, które mobilizując do walki lokalne oddziały samoobrony, prowadzić będą walkę atakując przede wszystkim stanowiska dowodzenia, środki łączności, lądujące samoloty, pojazdy, stanowiska broni ciężkiej, miejsca składowania zapasów itp.

Przy stosunkowo luźnym froncie okrążenia, całkowite zniszczenie desantu w pierwszym uderzeniu jest mało prawdopodobne, jeżeli nie wręcz niemożliwe. Desant może nie przyjąć walki, rozproszyć się, aby

się zebrać w innym miejscu, może przebić się przez pierścień okrążenia całością sił, przechodząc do innego rejonu działania i zmuszając siły czołony do organizowania nowej operacji. W sprzyjających warunkach przy dobrej organizacji walki można liczyć na rozbicie sił desantu na mniejsze elementy, i izolowanie ich od siebie.

Po rozbiciu desantu nieprzyjaciela należy przejść do działań likwidacyjnych. W tym czasie sztab okręgu (grupy operacyjnej), obserwując przebieg działań, powinien wycofywać stopniowo z walki zbędne siły i odtworzyć swoje odwody, pozostawiając w wyznaczonych rejonach działania niezbędną ilość sił dla dokończenia operacji. W miarę postępowania akcji likwidacyjnej ciężar działania może być przesuwany na siły terytorialne, a kierowanie działaniami powierzane wojewódzkim i powiatowym sztabom wojskowym. Wojska ze szczebla okręgu powinny uwolnić od nieprzyjaciela drogi tranzytowe i zabezpieczyć je, aby zapewnić dalszy swobodny przemarsz wojsk operacyjnych, a następnie przejść do rejonów zbiórki dla odtworzenia gotowości do dalszych działań.

*
* *

W proponowanym zadaniu przyjęto jeden z możliwych wariantów działania nieprzyjaciela. Wariant ten stwarza dla okręgu określoną sytuację, którą należy odpowiednio ocenić i wybrać dla niej optymalne rozwiązanie, to jest takie, które nie pozwoli na swobodne działanie desantu powietrznego i doprowadzi do szybkiej likwidacji głównych sił nieprzyjaciela przy pełnym wykorzystaniu istniejących możliwości okręgu.

2. ZAŁOŻENIE OGÓLNE

Mapy 1 : 200 000

N-33 XV, XVI, XXI, XXII;

N-33 XVII, XVIII, XXIII, XXIV;

N-33 XXVII, XXVIII, XXXIII, XXXIV;

N-33 XXIX, XXX, XXXV, XXXVI.

I.

Po krótkim okresie napięcia między państwami bloku NATO a państwami Układu Warszawskiego, zaistniałym w wyniku prowokacyjnych manewrów w pobliżu granicy NRD, w których wzięło udział kilka dywizji przerzuconych ze Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii, ogłoszono w dniu 1.11 stan bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa państwa. O godz. 20.00 tego dnia zarządzono alarm bojowy. Jednostki i oddziały wojsk operacyjnych i wojsk OTK wyszły w ciągu nocy do rejonów alarmowych. Na podstawie decyzji Komitetu Obrony Kraju od godziny 23.00 rozpoczęto rozśrodkowywanie ludności z dużych miast na obszarze POW: Szczecina, Koszalina, Słupska, Gdańska, Gdyni, Sopotu, Elbląga, Tczewa, Bydgoszczy, Torunia, Grudziądz, Włocławka, Inowrocławia. Rozśrodkowanie ludności potrwa dwie doby.

Sztab Generalny nakazał rozpocząć przegrupowanie wojsk 2 A do planowanych rejonów wyjściowych od godz. 5.30 2.11 i zwolnić do 14.30 drogi tranzytowe przeznaczone dla przemarszu jednostek radzieckich.

O godzinie 8.00 dnia 2.11 państwa bloku NATO rozpoczęły działania wojenne na lądzie, na morzu i w powietrzu, przekraczając granicę NRD na całej jej długości. W ciągu pierwszego dnia działań Grupa Armii Północ, wykonująca główne uderzenie w ogólnym kierunku HANOVER, płn. BERLIN, pld. SZCZECIN, do godz. 4.00 3.11 opanowała rubież MAGDEBURG, PRICWALK, PARCHIM, SZWERIN.

Dla zahamowania agresywnych działań wojsk bloku NATO siły powietrzne i marynarka wojenna państw Układu Warszawskiego wykonały operacje odwetowe, uderzając bronią klasyczną na wojska, węzły komunikacyjne, lotniska, bazy morskie i inne obiekty wojskowe przeciwnika. Równocześnie wojska osłonowe prowadziły zacięte walki z nacierającym nieprzyjacielem.

Front Nadmorski przegrupowuje swoje siły do północnej części NRD z zadaniem przejścia do działań zaczepnych na planowanym kierunku. Drogi przemarszu: DRAWSKO POM., STARGARD, SZCZECIN; DRAWNO, CHOSZCZNO, MYŚLIBÓRZ, CHOJNA; CZŁOPA, STRZELCE KRAJENSKIE, GORZÓW WLKP., MIESZKOWICE, CEDYNIA — chronione są przez 11 pułk ochrony obiektów.

II.

Sytuacja na obszarze okręgu do godz. 4.50 dnia 3.11 przedstawiała się następująco:

1. O godzinie 8.00 dnia 2.11 lotnictwo „Zachodnich” dokonało zmasowanego nalotu na obszar POW, niszcząc szereg węzłów komunikacyjnych, mostów i obiektów wojskowych i obezwładniając niektóre kolumny wojsk operacyjnych i wojsk OTK. W ciągu dnia prowadzone były dalsze naloty grupami 6—8 samolotów na środki obrony przeciwlotniczej, węzły komunikacyjne, obiekty wojskowe, a także na ośrodki gospodarcze i administracyjne.

Między godziną 16.00 i 18.00 tegoż dnia lotnictwo „Zachodnich” wykonało ponowny nalot zmasowany, atakując przede wszystkim wojska, środki obrony przeciwlotniczej i obiekty komunikacyjne w rejonie na południe, południowy wschód i na wschód od SZCZECINA. Działania lotnictwa objęły obszar o promieniu około 100 kilometrów.

2. Pod wieczór dnia 2.11 stwierdzono lądowanie grup spadochroniarzy w rejonach MYSLIBORZ, zach. KARTUZY, zach. ŚWIECIE, płd. SWIDWIN, zach. OSTRODA. Lądowanie większej liczby grup zaobserwowano między godz. 22.00 dnia 2.11 a godz. 3.00 dnia 3.11 w rejonie GOLENIÓW, KOSTRZYŃ, STRZELCE KRAJEŃSKIE, DRAWSKO. Sztab KOPK ocenia, że w zrzutach spadochroniarzy brało udział około 80—100 samolotów transportowych różnych typów, w tym również samoloty C-124.
3. Związki i oddziały 2 A są w trakcie przegrupowywania się do rejonu na zachodnim brzegu rzeki ODRA. Dowódca 2 A objął dowodzenie wojskami w tym rejonie i prosi dowódcę POW o doprowadzenie do tego rejonu pozostałych sił armii w planowanym czasie.

Przez obszar POW przegrupowują się również związki Armii Radzieckiej oraz jednostki 3 A WP. Kolumny i transporty wojskowe napotykają duże trudności w marszu ze względu na zniszczenia dróg i mostów. Marsz niektórych jednostek i przejazd transportów kolejowych został poważnie opóźniony.

W ciągu nocy z 2 na 3.11 kolumny przechodzące przez obszar województwa szczecińskiego były wielokrotnie atakowane z zasadzek przez grupy spadochroniarzy nieprzyjaciela, ponosząc dość dotkliwe straty:

- sztab 2 DZ stracił 3 radiostacje R-118 oraz 4 wozy sztabowe wraz z oficerami i podoficerami oddziału operacyjnego i rozpoznawczego;
- 22 pcz stracił 10 czołgów, 2 oficerów i 15 szeregowych;
- tyły 2 DZ straciły 25 samochodów z amunicją;
- 2 APTBR poniosła 30% strat w wyposażeniu i 20% strat w ludziach.

Meldunki nadchodzące od maszerujących kolumn są niekompletne i nie umożliwiają odtworzenia pełnego obrazu sytuacji.

4. Siły i środki układu terytorialnego znajdują się w rejonach alarmowych. Część sił została wykorzystana do likwidacji skutków uderzeń lotnictwa npla, a część została związana walką z lądującymi w ich rejonach grupami desantowymi. O walce tych oddziałów brak danych.

Bot „GORZÓW” był zaatakowany o godz. 1.30 dnia 3.11 przez siły blisko jednego batalionu i po krótkiej walce został rozbity, tracąc prawie 50% stanu. Batalion przestał właściwie istnieć, gdyż pozostałe siły rozproszyły się. W południowej części województwa szczecińskiego nieprzyjaciół zlikwidował 10 terenowych oddziałów samoobrony.

Położenie wojsk POW i wojsk terytorialnych na obszarze województwa szczecińskiego przedstawia załączona mapa położenia (załącznik 1).

III.

Zastępca dowódcy POW znajduje się wraz z etatowym personelem na RSD Nr 1 w rejonie OLESZNO.

O godzinie 6.00 dnia 3.11 na RSD przybył oficer ze sztabu POW i przekazał następujące informacje i zadania:

W celu zapewnienia warunków niezbędnych dla przegrupowania przez obszar POW wojsk własnych i sojusznicznych dowódca OW zamierza rozbić siły powietrzno-desantowe npla w rejonie DRAWKO POMORSKIE, GOLENIÓW, KOSTRZYŃ, STRZELCE KRAJEŃSKIE, zachowując stałą gotowość do odparcia prób desantowania sił nieprzyjaciela z morza, szczególnie w rejonie KOŁOBRZEG. Jednocześnie siły układu terytorialnego będą prowadzić działania rozpoznawczo-likwidacyjne w pozostałych rejonach, w których stwierdzono lądowanie grup spadochroniarzy przeciwnika. Siły te mają nie dopuścić do powstania band zbrojnego podziemia.

Okręg wojskowy podejmuje prace nad odbudową komunikacji i łączności.

1. Do walki z desantem npla dca POW tworzy Grupę Operacyjną „POMORZE” pod dowództwem zastępcy dowódcy POW, w składzie: 2 i 4 BM, 14 pm z POW; 11 i 15 BM oddana przez KOK na czas trwania operacji; 7 BWOP oraz OSWPL.

Wymienione jednostki przechodzą do dyspozycji GO „POMORZE”:

- 14 pm w rejonie: CZACHOWA (4000), DOBRA (3090), SIELSKO (3000) od godz. 13.00 3.11;
- OSWPL w rejonie: INSKO (2020), PEŁKINICA (1010), KONOTOP (2020) od godz. 15.00 3.11;
- 4 BM w rejonie: STUDNICZKA (2070), BOBRUJSKO (2060), GORNICA (1070), RUDKI (1080) od godz. 3.00 4.11;
- 15 BM w rejonie: TRZEBIN (8060), PODLESIE (6830), WIELEŃ PŁN. (6460), USYPISKO (7270) od godz. 14.00 3.11;
- 11 BM w rejonie: las płn. SKWIERZYNA i płn. MIĘDZYCHÓD od godz. 15.00 3.11.

— 2 BM i 7 BWOP — natychmiast w rejonach ich postoju. KOK ogłosił, że obszar województwa szczecińskiego i północna część woj. zielonogórskiego (powiaty: SKWIERZYNA, SULECIN, RZEPIN) staje się rejonem działań bojowych. Dowódca GO „POMORZE” ma prawo wykorzystania, według potrzeb, wszystkich sił i środków wojskowych i cywilnych znajdujących się na tym obszarze aż do odwołania.

2. Zadanie GO „POMORZE”:

Rozbić siły nieprzyjaciela działające w rejonie środkowej i południowej części województwa szczecińskiego, zapewnić skuteczną ochronę dróg tranzytowych i sprawne przegrupowanie wojsk operacyjnych przez ten rejon. Zachować możliwość działania częścią sił w kierunku wybrzeża na wypadek desantu nieprzyjaciela z morza. Oslonę przeciwlotniczą i wsparcie lotnicze działań zapewnia 1 KOPK siłami dwu pułkoltów lotnictwa myśliwskiego.

3. Lądową ochronę wybrzeża w czasie trwania operacji przeciwdesantowej zapewniają WSzW KOSZALIN I GDANSK swoimi siłami oraz 5 i 6 BWOP przy ścisłym współdziałaniu z 18 i 19 FOW i 1 KOPK.
4. Działania rozpoznawczo-likwidacyjne w rejonach zagrożonych działalnością dywersyjną grup spadochroniarzy npla na obszarze województwa koszalińskiego i bydgoskiego organizują szefowie odnosnych WSzW.
5. Odbudowę zniszczonych urządzeń komunikacyjnych i budowę przepraw na całym obszarze POW kieruje sztab POW wspólnie z przedstawicielami układu funkcjonalnego. Wykorzystanie do tych celów sił i środków znajdujących się na obszarze województwa szczecińskiego będzie uzgadniane z dowódcą GO „POMORZE”.
6. Do dyspozycji dowódcy GO „POMORZE” oddaje się ponadto klucz 3 samolotów z Aeroklubu Szczecińskiego oraz eskadrę 10 samolotów Aeroklubu Bydgoskiego. Samoloty te przybędą na wyznaczone przez sztab GO lądowisko w ciągu trzech godzin od chwili wezwania. Typy samolotów Junak II i Żlin 26 — bez uzbrojenia.
7. Dowódcy podporządkowanych jednostek przybędą na RSD Nr 1 OLESZNO o godzinie 9.00 dnia 3.11. O tej godzinie należy zameldować dowódcy POW decyzję do działań GO „POMORZE”.

IV.

Prace do wykonania:

- przestudiować założenie i zapoznać się szczegółowo z położeniem na obszarze działań GO „POMORZE”;
- występując w roli dowódcy GO „POMORZE” ocenić położenie i podjąć decyzję co do działań, nanosząc ją na mapę;
- ustalić zadania dla podległych jednostek.

Załącznik nr 1 — mapa położenia na obszarze województwa szczecińskiego (granice województwa przedstawione na mapie dla celów ćwiczebnych nie są zgodne z rzeczywistością).

Dane pomocnicze:

A. Organizacja jednostek OTK wchodzących w skład GO „POMORZE”.

1. Brygada Manewrowa (4035 ludzi) posiada w swoim składzie:
 - trzy pułki manewrowe;
 - batalion czołgów (3 kompanie po trzy plutony — razem 32 czołgi);
 - dywizjon moździerzy 120 mm (3 baterie, razem 18 moździerzy);
 - dywizjon artylerii (3 baterie armat 76 mm — razem 18 armat);
 - kompanię łączności;
 - kompanię rozpoznawczą;
 - kompanię opchem;
 - kompanię saperów;
 - kompanię medyczno-sanitarną;
 - kompanię transportowo-gospodarczą;
 - pluton regulacji ruchu;
2. Pułk manewrowy ma w swoim składzie:
 - pięć kompanii zmotoryzowanych;
 - baterię moździerzy 82 mm (6 moździerzy);
 - baterię dział 82 mm (6 dział);
 - pluton rozpoznawczy;
 - pluton opchem;
 - pluton saperów;
 - 21 samochodów osobowo-terenowych, 63 samochody terenowe ciężarowe.
3. Oficerska Szkoła Artylerii Przeciwlotniczej (800 ludzi) posiada:
 - dwa bataliony podchorążych;
 - dywizjon art. plot. 85 mm (12 dział);
 - dywizjon art. plot. 57 mm (12 dział);
 - pluton moździerzy 120 mm (3 moździerze);
 - pluton moździerzy 82 mm (moździerze);
 - pluton dział bezodrzutowych 82 mm (3 działa);
 - pluton opchem.
4. Brygada WOP (3500—4000 ludzi) posiada:
 - trzy bataliony graniczne (3—5 strażnic granicznych każdy);
 - baon odwodowy;
 - szkołę podoficerską;
 - baterię WKM (6 wkm);
 - kompanię saperów;
 - kompanię opchem;
 - kompanię samochodową;
 - kompanię medyczno-sanitarną;
 - placówki graniczne (3—5).

B. Organizacja jednostek terytorialnych.

1. Pułk obrony terytorialnej (pot) typ B liczy 2011 ludzi.
Posiada on w swoim składzie:
 - dwa baony piechoty;
 - baon inż.-techniczny;

- baon opchem;
 - baon medyczno-sanitarny;
 - kompanię dowodzenia;
 - kompanię łączności;
 - baterię apłot;
 - kompanię ppożarową;
 - kompanię transportową;
 - kompanię zaopatrzenia i obsługi;
 - pluton rozpoznawczy.
2. Batalion obrony terytorialnej (bot) liczy około 500 ludzi. Posiada on w swoim składzie:
- 3 kompanie piechoty (po 3 plutony i pluton ckm);
 - kompanię moździerzy 82 mm (6 moździerzy);
 - kompanię specjalną (plut. sap., plut. łączn., pluton regulacji ruchu);
 - pluton medyczno-sanitarny;
 - pluton opchem;
 - pluton gospodarczy.

Pułki i bataliony obrony terytorialnej nie dysponują transportem do przewożenia piechoty. Mogą one korzystać z transportu dostarczanego przez WKO i PKO.

- C. Organizacja specjalnej brygadowej grupy spadochronowej:
- 3 bataliony spadochronowe, każdy po 3 kompanie spadochronowe i kompanii wsparcia;
 - spadochronowy pułk artylerii (3 baterie po 6 moździerzy 106,7);
 - samodzielna kompania spadochronowa;
 - kompania saperów;
 - kompania łączności;
 - pluton dowodzenia i obsługi;
 - pluton żandarmerii;
 - szpital polowy.

Stan ogólny — 3400 ludzi; uzbrojenie: 12 ckm, 140 pancernownic 88,9 mm, 12 moździerzy 81,5 mm, 18 moździerzy 106,7 mm, 8 dział bezodrzutowych.

Wydrukowano w 500 egz.

Egz. Nr 1—500 Kanc. Tajna ASG

Wyk. Zespół oficerów

Druk. Ak. Szt. Gen. — Nr z. 17 (01116)